

WAPENBROEDERS

UITGAVE VOOR DE STRIJDKRACHTEN IN NEDERLANDSCH INDIË

Special

Order of the day

By Lt. Gen. E.C. Mansergh, C.B. C.B.E. M.C.
General Officer Commanding in Chief Allied Forces
Netherlands East Indies

On the disbandment of A.F.N.E.I. and the departure of the 15 th Indian Corps from the Netherlands East Indies, I wish to thank all ranks of the Allied Forces for their magnificent work, co-operation and loyal support.

After years of exceptionally strenuous service in the Arakan and other parts of Burma, where the exploits of the Corps with the support of the Allied Navies and Air Forces has become legendary, the tasks allotted to the Allies in the Netherlands East Indies fell to our lot. These duties, in many instances quite unfamiliar, often arduous and always exacting, have now been completed. Patience and understanding have aided us all in our work. The natural and understandable differences in our views and those of our Allies the Dutch, have been subordinated or overcome by the common desire to reach a practical solution. Great credit is due to the troops — Netherlands, British, Gurkha and Indian — that this has been achieved. This is indeed a good augury for the future of South East Asia and the world.

We leave with the hope that our achievements and sacrifices have not been in vain, and will lead to a brighter future.

To all ranks of the Royal Navy, the Royal Air Force and the Army, together with all branches of the Royal Netherlands and the Royal Netherlands Indies Forces, I offer my sincere thanks. To command you has been an outstanding honour. I add my hopes for an early return of peace and prosperity to my wishes for the future.

19-11-'46

BATAVIA

E.C. Mansergh
Lt. Gen.

Present Arms!

By Lt. Gen. S.H. Spoor CC in C.
Netherlands Forces in the Dutch East Indies

When this paper, „Comrades in Arms”, appeared for the first time we welcomed you, Britishers, whom during World War II we learned to appreciate as excellent comrades in arms and whom we again found at our side when restoring law and order in these countries.

Now, on the occasion of your departure, we once again want to speak a word to you, although we realise that words will not suffice if we want to express our gratitude for everything done by the Britishers for a cause which can never have been of the same importance to them as to the inhabitants of this country.

That all the same you, in spite of much deplorable disparagement here as well as elsewhere in the world, in spite of higher politics, which your deeds seemed to contradict, have fulfilled your duty in a calm, yet unflinching manner has filled us, soldiers, with deep respect.

Our men, too, often find themselves confronted with problems which they do not wholly understand and which put a severe tax on a loyal discharge of their duties; your attitude during these strenuous and difficult times has been an example to us, because Holland, too, expects every man to do his duty.

At present we have come to the moment of changing guards. At such occasions soldiers do not exchange words of thanks. And: so the Netherlands Forces will bring to the British Forces, in this soldiers' paper, the military salute they both honour:

„PRESENT ARMS!”-

S.H. Spoor

(De vertalingen zijn opgenomen op pag. 4)

DE BRITTEN GAAN HUISWAARTS

Na 13 Maanden van moeilijke Plichtsvervulling Een zware Taak volbracht

Bij het vertrek van de Britten zijn over en weer woorden gesproken van erkentelijkheid. In de dagbladen is reeds menig speech-je vermeld geweest. Zij die in de afgelopen maanden zij aan zij met de Britten hebben gestaan weten dat de woorden van dank door de Hollandsche aflossing van de wacht gesproken, geen holle frasen zijn geweest. De Britten hebben vanzelfsprekend over hêtgeen door hen verricht werd niets gezegd. Er is een plicht vervuld, meer niet. Deze soberë opvatting van plichtsbeseft meenen wij te moeten eerbiedigen en het kolossale werk dat door de Britten in de afgelopen 13 maanden is verzet ook thans niet breed uit te meten. Dat werk is voor den geschiedschijver weggelegd. Het korte overzicht dat hier volgt diene slechts tër informatie van degen die buiten de feiten hebben gestaan, opdat ook zij uit de grond van hun hart kunnen zeggen: „Well done Tommy and thank you!”

Het bezettingsleger, dat het Geallieerde opperbevel naar Indië zond, bestond uit twee Divisies en wel de 23ste- en 26ste Indische Divisie waaraan later de 5de Indische Divisie toegevoegd werd.

De toenmalige Opperbevelhebber Luit. Generaal Sir Philip Christison ontving de opdracht om zorg te dragen voor:

De ontwapening en concentratie van alle in Indië aanwezige Japansche strijdkrachten.

De bescherming der ex-krijgsgevangenen en de evacuatie van hen die hiervoor in aanmerking kwamen.

De handhaving van orde en rust.

Over het algemeen ging het met de ontwapening en afvoer van de Jappen niet zoo vlot als deze foto doet vermoeden (de overdracht te Batavia door gen. maj. Nishimura aan Major Haining); vele geïsoleerde Japansche detachementen moesten nog opgespoord worden en het vervoersprobleem scheen vaak onoplosbaar.

Ook moest hij een Civiel Bestuur instellen.

Op 29 September 1945 zetten de eerste strijdkrachten voet aan wal op Java. Ongeveer 2 maanden later waren de beschikbare troepen over Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Soerabaia en Semarang verspreid, terwijl kleine detachementen in het binnen-

land Magelang en Ambarawa bezet hielden.

In Maart van het volgend jaar was het geallieerde bezettingsleger van Java op volle sterkte. Tegelijkertijd begonnen nu de Nederlandsche strijdkrachten die toen in toenemende mate beschikbaar kwamen,

Veteranen uit de Burma-campagne veegden Soerabaja schoon ten koste van vele offers.

Een eenvoudig gedenkteken herinnert nog aan de honderden Tommies die vielen voor een vreemde zaak.

verschillende bezettingszônes van de Engelschen over te nemen.

Oost-Java was het tooneel van de zwaarste onlusten die gedurende Geallieerde bezetting plaats gevonden hebben. Toen de Engelschen in October van het vorige jaar in Soerabaia landden, werd in groote trekken een overeenkomst over het in de toekomst te voeren beleid met de plaatselijke Indonesische leiders aangegaan. Desondanks werden de Britsche en Indische strijdkrachten plotseling door ongeveer 20000 man T. R. I. en een onsamenvangende bende van ongeveer 120000 man, gesteund door tanks en pantserwagens op verraderlijke wijze overvallen. Een convooi van ex-krijgsgevangenen werd hierbij volkomen uitgemoord. Nadat de gevechten verscheidene dagen geduurd hadden moesten de geallieerde strijdkrachten zich in de

TWEE VLAGGEN

In deze dagen gaat heel Indië door, daar waar soldaten zijn, de Britsche vlag omhoog en de Hollandsche omhoog: het ceremonieel van de aflossing van de wacht door twee Legers. Soms is er vertoon van paradeerende wachten, een eere-saluut, een wisseling van staalklank in Britsche en Hollandsche commando's.

Hier staan voor een oogenblik twee soldaten naast elkaar: Tommy Atkins en Jantje Kaas. Twee stramme figuren, twee onbewogen gezichten. Een vlag gaat neer, een vlag gaat op.

En in dit oogenblik vallen alle verschillen, in kleur, in uniform, in taal, even weg. En er staan twee wapenbroeders, ie-

der een eigen vlag vertegenwoordigend, maar in de vertegenwoordiging één.

Op dat moment voelt Jantje Kaas wat er in het hart van Tommy Atkins omgaat. Geen goed soldaat vechter voor zijn vlag, vindt het prettig het symbool van het Gezag dat hij vertegenwoordigt, te zien strijken; ook al beteekent dit: aflossing van de wacht en thuisvaart.

Jantje Kaas vergeet alle verschillen. Hij ziet slechts zijn kameraad, zooals die stond op z'n eenzame post, zooals die sjouwde op de verre patrouilles of denderde langs de convooyweg met landmijnen, Tommy in de blubber en Tommy in het stof.

Hij ziet hem, na het Kerstfeest thuis, weer verder gaan: naar overal in de wereld waar de Union Jack wappert.

Want waar een vlag wappert, daar is Gezag. En daar hoort een kerel bij, die voor dat Gezag opkomt. Regeeringen wisselen, politieke overtuigingen slaan om, generaals komen en gaan, maar de vlag en zijn voorvechter veranderen niet:

Twee vlaggen. twee stramme figuren, twee onbewogen gezichten.

Er zijn er bij dit ceremonieel zooveel die slechts naar de vlaggen kijken en naar de groetende commandanten. En vergeten dat zij slechts de toppen zijn van twee pyramiden, opgebouwd door duizenden soldaten die keihard, onverzettelijk, met stalen discipline hun plicht deden.

Onze blik gaat van het vlagvertoon omhoog. Naar waar de aangetreden wachten staan. Wij zien de haag van gepresenteerde geweren. En zien daarin ook:

Een eere-saluut van Jantje Kaas voor Tommy.

En van Tommy voor Jantje Kaas.
(Penn.).

Een vlag gaat neer een vlag gaat op.

Het waren Britsche mariniers, die de poorten van de „hel van Tjideng” open gooiden en zoo een aanvang maakten met de bevrijding van tienduizenden Nederlandsche geïnterneerden.

havenwijken van Soerabaia terugtrekken. Generaal Mallaby, de Commandant van de 49ste Indische Infanterie Brigade werd in het begin van dezen strijd op verraderlijke wijze vermoord toen hij met de opstandelingen onderhandelingen voerde.

Begin November kwam ook de 5de Indische Divisie in Soerabaia aan en tegen het einde van de maand werd de stad ondanks heftige vijandelijke tegenstand geheel bezet.

De zwakke Britsche bezettingen van Magelang en Ambarawa moesten in de maand December onder de zware druk van Indonesische benden deze steden prijs geven. Voor die tijd echter, werden de ruim 14000 aldaar verzamelde krijgsgevangenen geëvacueerd.

Ook bij Bandoeng en Batavia was het toen verre van rustig. De convooien van Batavia naar Bandoeng hadden voortdurend overlast van wegversperringen en hinderlagen. Hier moest men eveneens tot grootscheepsche acties overgaan. De eerste vond in December plaats, waarbij de geallieerden 85 man aan dooden verloren. De tweede actie, -half Maart-, duurde vijf dagen en kostte 111 dooden aan Britsche en Britsch-Indische zijde.

Op het eind van December hadden de Britten in samenwerking met de Nederlandsche troepen en Indonesische politie de steden Batavia en Buitenzorg volkomen gezuiverd en de veiligheid verzekerd.

In Sumatra werden in October van het vorige jaar Medan, Padang en Palembang bezet en tegen eind November was het meerendeel der Nederlandsche krijgsgewangenen in veilige zônes overgebracht.

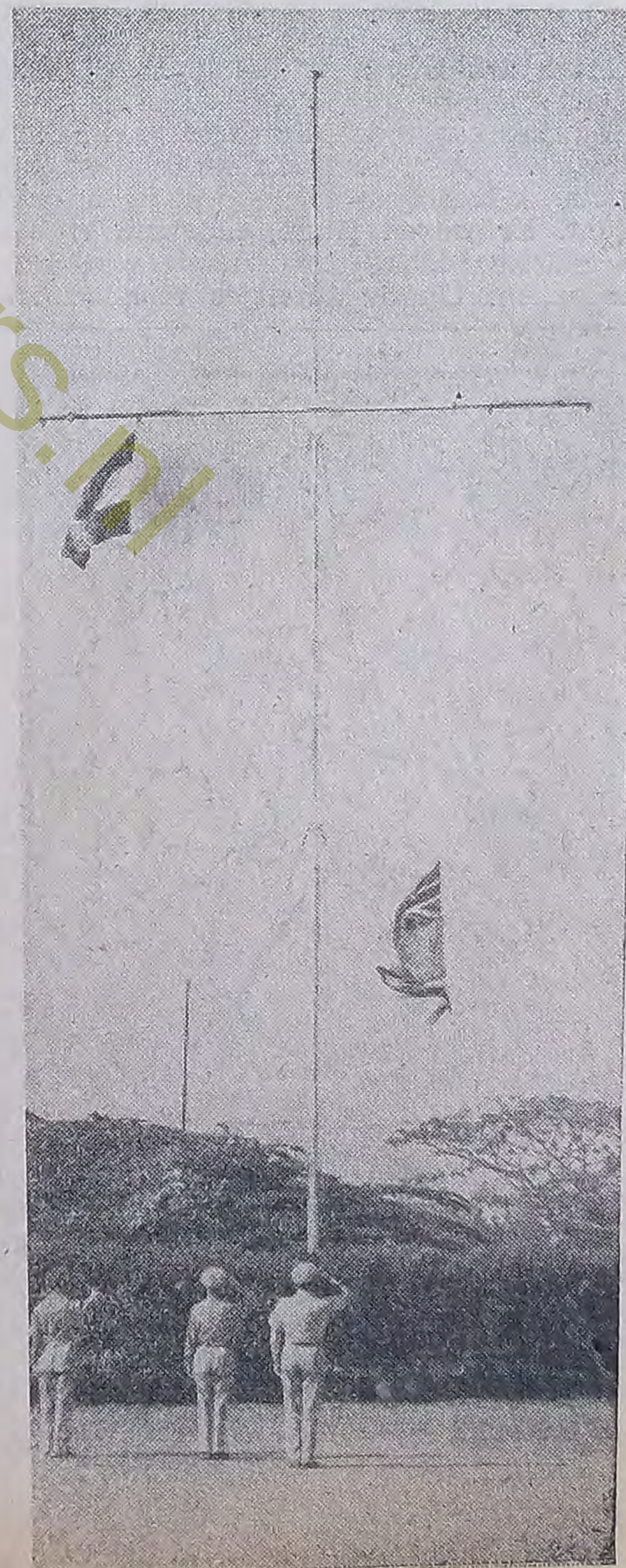
De Geallieerde contrôle over de Groote Oost werd in Februari van dit jaar van de Australiërs overgenomen. Nederlandsche troepen maakten hier deel uit van het Geallieerde bezettingsleger. Eind Juni werd het Nederlandsche gezag aldaar hersteld en werden de Britsche strijdkrachten teruggetrokken nadat ongeveer 148000 man Japansche troepen waren afgevoerd.

Van begin October vorig jaar tot eind November dit jaar werden ruim 86000 geïnterneerden en ex-krijgsgevangenen uit Java geëvacueerd en ruim 270000 man Japansche troepen uit geheel Indië afgevoerd.

591 Britten en Britsch-Indiërs zijn in deze periode gesneuveld.

Voor dit prachtige werk dat onder de moeilijkst denkbare omstandigheden, werd uitgevoerd brengen wij Tommy gaarne een apart eere-saluut.

Dezelfde wind dooft het kaarsvlammetje en wakkert het groote vuur aan; zoo is het met het gescheiden zijn: de kleine liefde wordt erdoor gedooft en de groote gekoesterd.

Bijzondere Dagorder Presenteert geweer!

van Luit.-Gen. E.C. Mansergh, C.B., G.B.E. M.C.
G.O.C.-in C. AFNEI

Bij de opheffing van AFNEI en het vertrek van het 15e Britsch-Indische Legercorps uit Nederlandsch Oost-Indië, wensch ik allen die behooren tot de Geallieerde strijdkrachten te danken voor hun uitstekend werk, hun samenwerking en loyale medewerking.

Na jaren van buitengewoon inspannende diensten in Arakan en andere deelen van Burma, waar de wapenfeiten van het corps gesteund door de Geallieerde Zee- en Luchtstrijdkrachten legendarisch zijn geworden, viel ons de uitvoering ten deel van de taak opgedragen aan de Geallieerden in Nederlandsch Oost-Indië.

Deze taak, waartegenover wij vaak geheel vreemd stonden, en die dikwijls inspannend en altijd veeleischend was, is thans voltooid. Geduld en begrip hebben ons geholpen bij al ons werk. De natuurlijke en begrijpelijke verschillen in onze inzichten en die van onze Geallieerde vrienden, de Nederlanders, zijn ondergeschikt gemaakt of overwonnen door het gemeenschappelijk verlangen om een oplossing te bereiken welke praktische waarde zou hebben. Het is de groote verdienste van de troepen — de Nederlandsche zoowel als de Britsche, Gurkha en Britsch-Indische — dat dit bereikt is. Dit mag aangemerkt worden als een goed voor teken voor de toekomst van Zuid-Oost Azië en de wereld.

Wij gaan heen met de hoop dat wat wij bereikt hebben en wat wij geofferd hebben niet tevergeefs is geweest, en zal leiden tot een betere toekomst.

Aan allen die deel uitmaken van de Britsche Vloot, de Luchtmacht en het Leger, en aan allen die behooren tot het Koninklijke Nederlandsche en Nederlandsch-Indische Leger betuig ik mijn oprechte dank. Het is mij een groot voorrecht geweest het commando over U te hebben mogen voeren. Naast mijn beste wenschen voor de toekomst spreek ik de hoop uit voor een spoedige terugkeer van vrede en welvaart.

E.C. Mansergh,
Luit.-Generaal.

Toen dit blad, Wapenbroeders, voor het eerst verscheen hebben wij een hartelijk woord van welkom toegeroepen aan U, Britten die wij als voortreffelijke Wapenbroeders leerden kennen in den tweeden wereldoorlog en die wij bij het herstel van recht en veiligheid in deze gewesten wederom aan onze zijde vonden.

Thans, bij Uw vertrek, richten wij nogmaals het woord tot U, hoewel wij ons realiseeren, dat woorden tekort zullen schieten als wij onze volle erkentelijkheid willen betuigen voor hetgeen door de Britten werd gedaan voor een zaak die voor hen nimmer van zooveel belang geweest kan zijn als voor de bewoners van dit land.

Dat nochtans, ondanks veel betreurenswaardige miskening zoo wel hier als elders in de wereld, ondanks veel hogere politiek waarmee Uw daden in tegenspraak schenen, op rustige en onverzettelijke wijze Uw plicht werd volbracht, heeft ons, soldaten, met diepe bewondering vervuld. Ook onze mannen staan vaak voor zaken die zij niet direct geheel begrijpen en die een trouwe plichtsvervulling op een zware proef stellen; Uw houding in deze moeilijken tijd strekt ons ten voorbeeld, want ook Holland verwacht, dat iedere man zijn plicht zal doen.

Wij staan thans op het moment van aflossing van de wacht. Bij zulk een gelegenheid wisselen soldaten geen woorden van dank. En in dit soldatenblad brengen derhalve de Nederlandsche Strijdkrachten aan de Britsche Strijdkrachten het door beiden als militair saluut en eerbewijs geëerde:

„PRESENTEERT GEWEER”.

Lt. Gen. S.H. Spoor
Commandant.

DE VADER

Ik heb gesproken in een klein, rookerig zaaltje.

Misschien waren er honderd mensen bij-één.

Er was een man, die er als een dokter uitzag en naast hem één als een melkboer. Ik zag een brandweerman en een grijze agent. Er waren jonge, eenzame vrouwen en dikke moeders met ouderwetsche schouderdoeken. Op de tafeltjes stonden leege

Neut: „Eén hoofd, één lijn ... voor Merietje met de mooie beentjes.”

glazen met bierschuim klevend aan de randen.

Pratende tot hen, over mijn makkers over-zee, die hun Vaders en Echtgenoten en Zonen waren. — heb ik hun oogen gezien.

De oogen zagen door het fluïdum van eenzame voorposten, van prikkeldraad en sawahmodder. Door het wolkende stof van slechte wegen en de ontreddering van een verlaten kampong.

Ik verhaalde hen van die prachtige, mannelijke geest. Van een hard moreel, van donkere wrok en de harde lach. Uit dit alles bleef slechts de bewondering en de trotsch voor dien bruingebranden jongen met zijn vermete kop en opgestroopte mouwen.

De mensen applaudiseerden. Heel langdurig en warm, ik wist dat zij begrepen hadden en het stemde mij gelukkig, want ik houd zoo van dien jongen daarginds.

Er was geschuifel van voeten en van stoelen, die opzij werden geschoven. Ik zag vele oogen. Blijde, lichte oogen die deden voelen, als zagen zij in mij de persoonlijke vriend van hun jongen daarginds. Toen kwam hij door deze drukte op mij toe.

De man in de donkere winterjas met de harde hoeken op de kaken.

Achter hem kwam het meisje, dat blonde haren tot op de schouders had.

En plots kwam kilte in mij om iets in zijn oogen. Ik moest plotseling denken aan de zwart-omrande enveloppe, die ik had zien liggen op de bestuurstafel, waar ik achter gestaan had.

Zijn handdruk was hard. Hij zei mij het.

Van zijn jongen, wiens doodsbericht twee dagen geleden was gekomen. Toch moest hij komen, dezen avond. Met de verloofde van dien zoon. De Moeder en de dochter waren thuisgebleven. En hij dankte voor alles, wat ik verteld had.

Ik begreep en ik voelde de loodzware druk in mijn hart. Ik zei hem dat ik niet

anders had kunnen spreken in mijn warme genegenheid voor den eenvoudigen soldaat over-zee; dat het mij speet, dat de mensen zoo vaak en zoo trotsch gelachen hadden. Ik zocht naar woorden, want het was zoo moeilijk.

Maar de Vader zei, dat hij het heerlijk vond, mij zoo te hebben hooren spreken. Het had hem nader gebracht tot zijn Zoon.

Ik zei hem, dat ik over tien dagen weer terugging. Ik vroeg, of ik iets zou kunnen doen. Hij schudde het hoofd. Hij had den bataljons-commandant reeds geschreven. Alles, wat voor de compagnie van belang kon zijn, schonk de Vader den makkers van zijn Zoon. Er waren vele boeken bij, want eerverleden week had de Vader het twee-en-zestigste boek gestuurd. Slechts om de correspondentie en de streep van soldaat eerste-klasse van zijn zoon had hij verzocht. En het bataljonsembleem en het distinctief van den Oorlogsvrijwilliger.

Ik wilde nog zooveel zeggen. Ik zei hem slechts en ik wilde het zoo waar maken, al begreep ik, hoé schraal de troost was voor een Vader van een storven zoon, — ik zei slechts, dat de jongen zéér zeker een flink, plichtsgetrouw man moet zijn geweest.

Hij knikte, en zei: — Ik ben trotsch op mijn zoon. Zeg dat tot alle jongens in Indië.

Hij was een man, die geen frasen sprak. Hij ging heen.

Ik wist toen, dat ik niet slechts trotsch was op de jongens ginds.

Maar ook op hun Vader. Hun Moeder en hun Verloofde en hun Vrouw en Kind.

Zijn Zoon heet Han. En was achttien jaren oud.

T. S.

Als we voor niets durven staan,
sullen we voor alles vallen.

OPBOUW

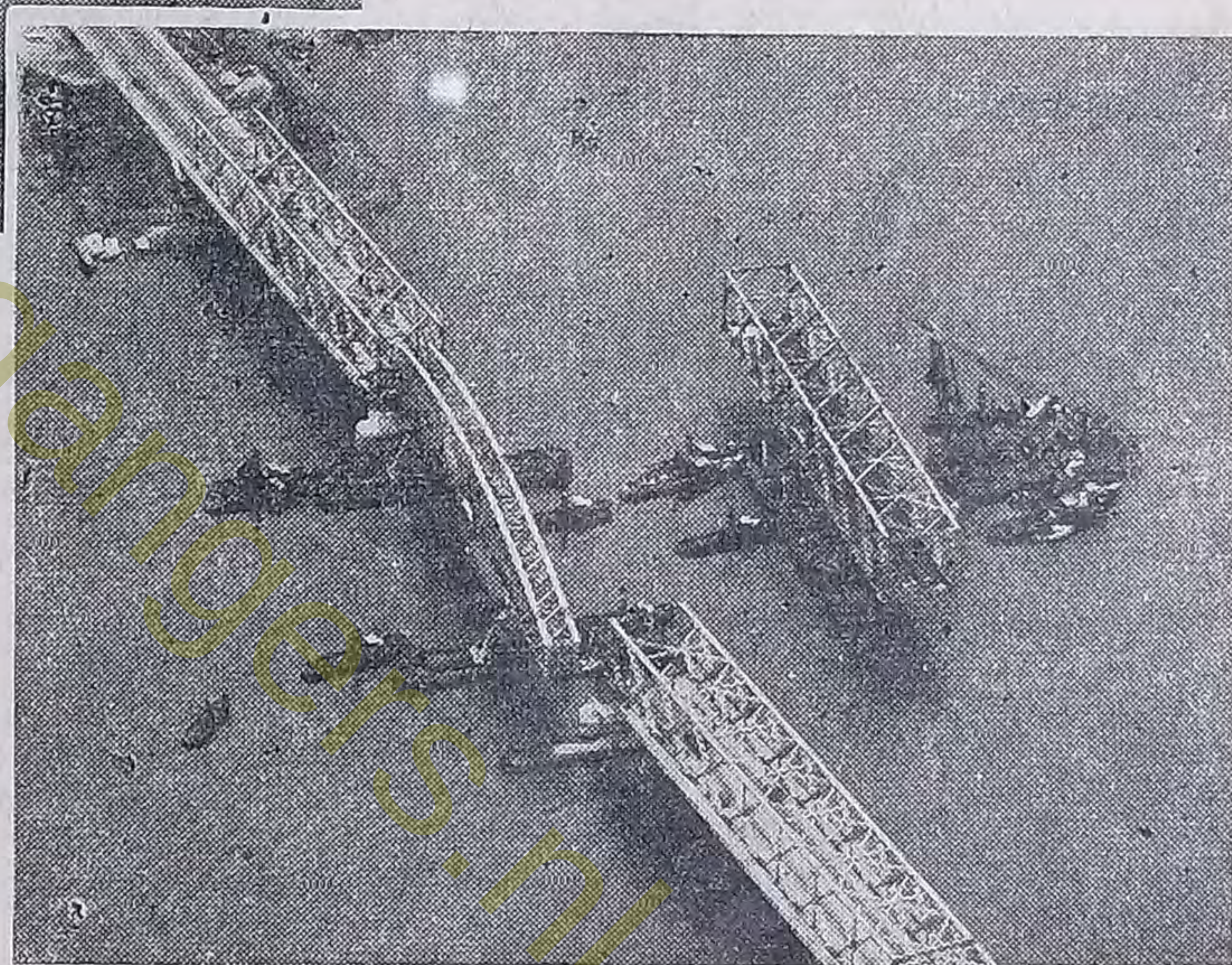
Na den oorlog is het kleine Hollandje over de heele linie met groote ijver en een bewonderenswaardig doorzettingsvermogen aan het heropbouwen geslagen, een voorbeeld voor zooveel andere landen op onze kleine ruzie-makende aardbol. Het is een geest van aanpakken, die we ook aantreffen bij onze jongens hier met hun motto: „Niet kletse, maar poetse!” Er is nog zooveel dat aan puin ligt en het lijkt soms wel of er steeds meer puin bij komt, maar dat is een andere zorg. Wat nu stuk

is, *nu* weer opzetten, anders komen we er nooit. Deze geest zien we het best weerspiegeld in de heropbouw van de Moerdijkbrug, een gigantisch werk dat in jaren was opgebouwd en in minuten vernield, thans in maanden weer opgebouwd is? Zulk een werk geeft ons ook zelfvertrouwen voor al het andere werk dat ons nog wacht en dat goed verricht zal worden.

Eerst dit wrak weg.....

Dan het geleende stuk van de spoorbrug tērug.....

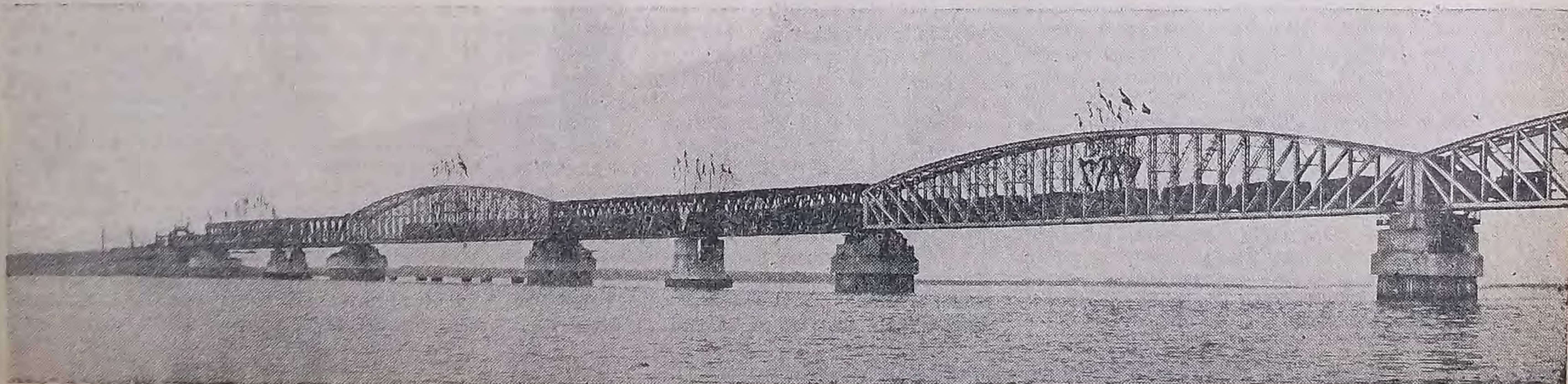
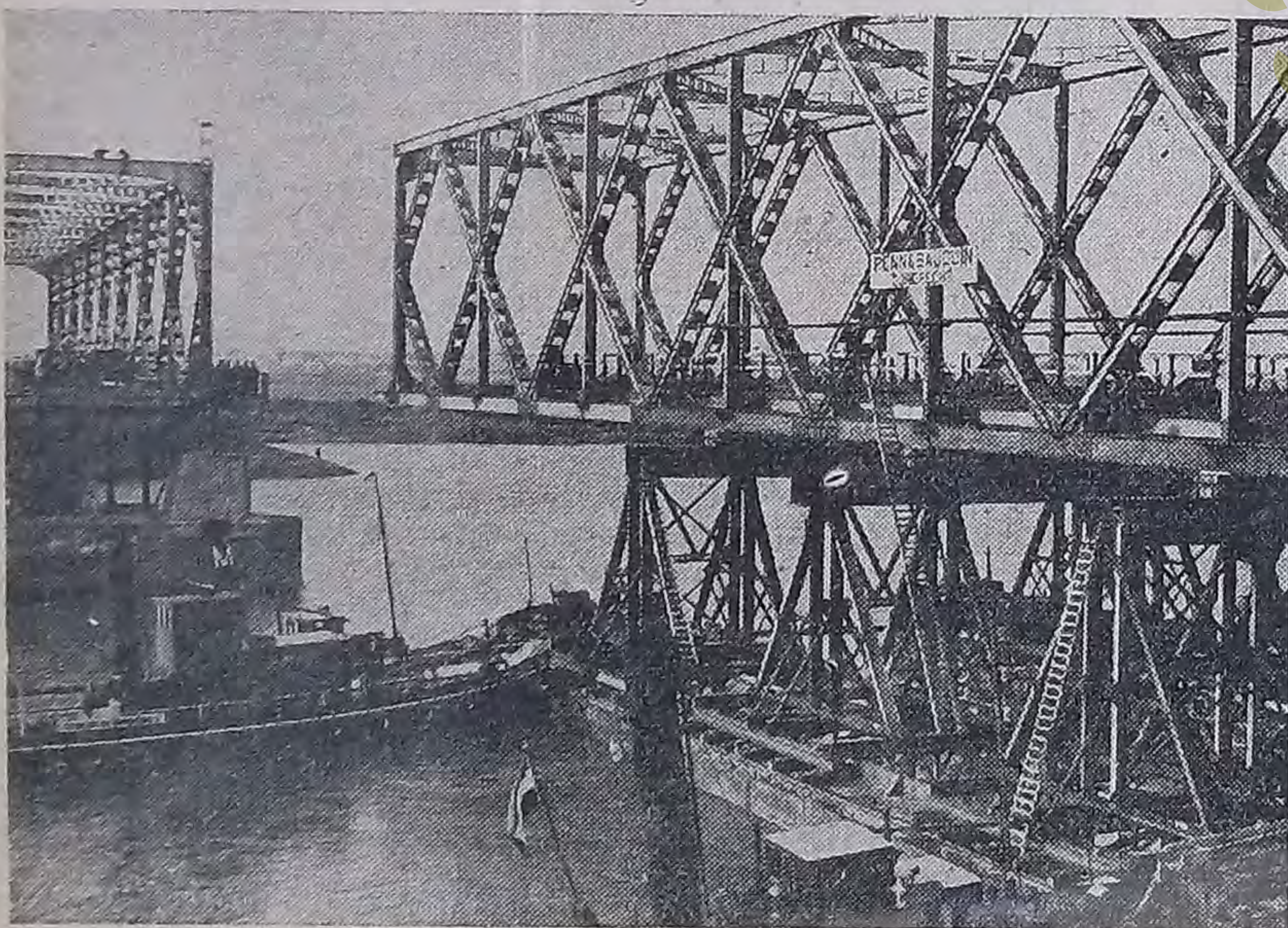
MOERDIJK BRUG HERSTELD

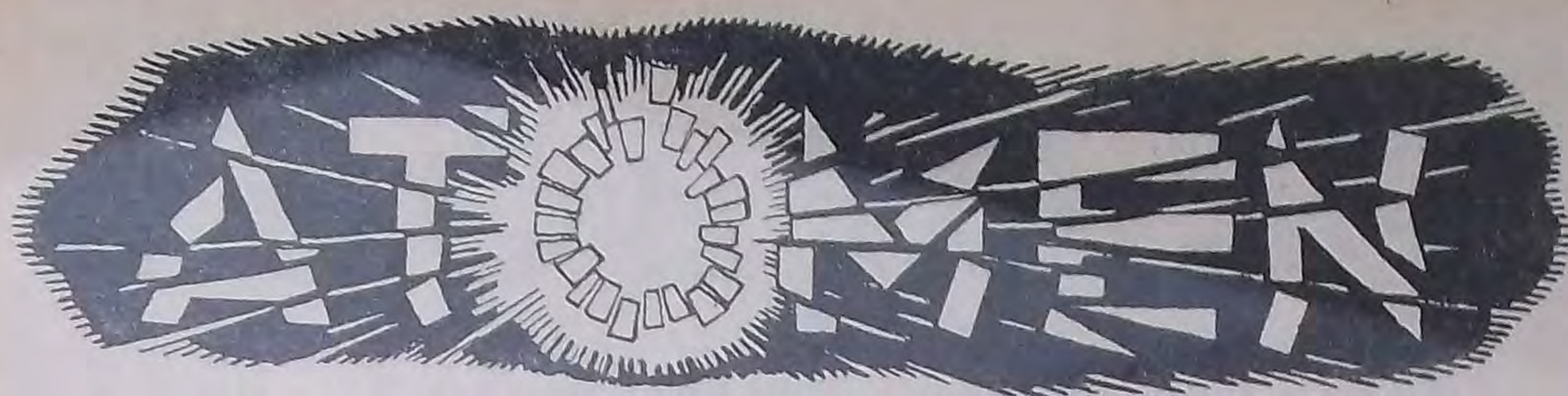

.....en het stuk dat erin hoort op z'n plaats.....

.....nou nog een paar meters maar.....

..... en het zaakje is weer klaar. En kom nou maar over de brug om verder aan te pakken!

OVER NEUTRONEN EN PROTRONEN

Dit is de eeuw van de atoom-bom, van vrees voor de heerschappij van de atoombom. Maar daarom vooral: van strijd om beheersching van de atoombom. Wie het monster kent, kan het beheerschen. Nu nóg is de kennis van het atoom een bezit van enkelen. Over tien jaar zal de H.B.S.-er er misschien evenveel van weten als nu maar een paar leeraren in de physica. Lt. kol. F. B. Kroese neemt de weetgierigen onder de lezers alvast mee op een reisje in het atoom-heelal. Er zal in deze kolommen nog vaak over de atoom-bom worden geschreven. Wie met zijn tijd mee gaat, zal deze artikelen niet kunnen missen. We wenschen onze studenten in de schuttersput alle succes met hun studie.

Zij, die het verhaal van de Atoombom gelezen hebben, zullen zich misschien meerdere malen met verbazing afgevraagd hebben, hoe het toch kwam dat de menscheid zich zoo koortsachtig geworpen heeft op het probleem van de atoom-splitsing en waarom deze „koorts” eigenlijk al niet veel eerder tot uiting was gekomen en het groote publiek vóórdien daar eigenlijk nooit veel van hoorde.

Wel, de reden lag voor de hand; reeds jaren en jaren waren geleerden van verschillende landen ijverig bezig geweest met de bestudeering van dit onderwerp; onder deze geleerden bevonden zich menschen van verschillende nationaliteiten die één-drachtig samen werkten en de bereikte resultaten aan elkander bekend maakten.

De wetenschap kent gelukkig geen rassen en nationaliteiten — zij openbaart hare geheimen aan hem of haar die eerlijk zoekt en experimenteert én, dat was het voornaamste, die over de noodige toestellen en apparaten en fondsen beschikt om de soms zeer kostbare onderzoekingen te kunnen uitvoeren.

Toen de oorlog uitbrak, moest noodgedwongen de samenwerking tusschen de geleerden van de verschillende nationaliteiten ophouden en werden zij gescheiden door het feit dat zij tot het ééne of tot het andere kamp behoorden.

Echter was niet te voorkomen dat natuurlijk van weerszijden bekend was, hoever de eene en hoever de andere was gevorderd met de onderzoekingen op het gebied van de atoomsplitsing en zóó kon het gebeuren dat de Engelsche professoren volkomen op de hoogte waren van het feit dat de Duitschers reeds een heel eind op dit gebied waren gekomen en geld noch goed spaarden om de oplossing te vinden; ook wisten zij dat de Duitschers er niet voor zouden terugdeinzen, dit geheim, indien zij het ontsluit zouden hebben, te benutten voor de oorlogvoering en dat zij er ook niet tegen op zouden zien alle pogingen in het werk te stellen om Engeland van de aardoppervlakte te doen verdwijnen.

Deze feitenkennis was de zweep, die de Engelsche wetenschappelijke wereld zonder ophouden en zonder rusten voortjoeg en toen de Engelsche bodem met de dreigende invasie te onrustig werd voor het nemen van deze uiterst belangrijke proeven verhuisde het heele gezelschap naar Amerika, waar de noodige fabrieken en installaties ongestoord konden worden opgebouwd en in werking gebracht.

Door eendrachtig gezwoeg is toen het zoo vurig begeerde resultaat verkregen en vanzelfsprekend schielijk benut om zoo gauw mogelijk een eind te maken aan dezen oorlog.

Het kwam prachtig uit dat, toen de eerste atoombom gereed was om afgeworpen te worden, de Amerikaanse luchtmacht al goed en wel boven Japan kon opereeren en het daardoor dus mogelijk werd de laatste vijand die nog stand hield in eens knock-out te slaan voor de volle maat. — dit is dan ook prima gelukt.

Inmiddels zijn er berichten in de dagbladen verschenen dat ook Japan hard bezig was aan een atoombom, doch evenals Duitschland vóórtijdig door het afbreken der vijandelijkheden in haar pogingen werd belemmerd.

Dat de Jappen óók erg verlangend waren om iets meer van atoomsplitsing af te weten was bekend en dat ze daar groote sommen aan besteedden was ook bekend; evenals zoovele andere zaken in Japan, werd ook dit onderzoek in een waas van geheimzinnigheid gehuld en het is zeer de vraag of zelfs de Duitschers hiervan wel volledig op de hoogte waren.

De pogingen om het atoom te splitsen dateeren reeds van eeuwen her; wat de oude alchemisten probeerden, n.l. om lood te veranderen in goud was in feite het trachten om atomen te splitsen en daardoor andere elementen te verkrijgen; de brave, oude heeren werden in hun pogingen steeds teleurgesteld en een tijd lang meende men dat de oplossing te verkrijgen was met behulp van den Steen der Wijzen, doch die was onvindbaar, dus daar schoten ze weinig mee op.

Aan hun proeven hebben wij onze scheikundige wetenschap te danken en daar mogen wij hun zeer erkentelijk voor zijn; ook weten wij dat zij geen flauw idee hadden wat er allemaal nodig was om atomen te kunnen splitsen en al zouden ze het geweten hebben, dan nog zou de techniek van hun tijd niet bij machte geweest zijn hun de noodige apparatuur te verschaffen om die proeven te kunnen nemen en zoo draaiden ze in een kringetje rond, zonder te kunnen komen tot de verwezenlijking van het droombeeld dat zij en hunne vaders vóór

hen in nimmer verflauwende moed en volharding najoegen.

De scheikunde leert ons dat er 92 „elementen” bestaan; elementen zijn stoffen, niet samengesteld uit andere stoffen, maar zuiver in hun samenstelling; zoo zijn goud, koper, zilver, zwavel enz. elementen; zuurstof, waterstof, stikstof, hoewel gasen, heeten ook elementen.

In de oudheid werden water, vuur, lucht en aarde elementen genoemd doch had dat woord een heel andere beteekenis dan tegenwoordig.

Water is b.v. samengesteld uit acht gewichtsdeelen zuurstof en één gewichtsdeel waterstof; messing of z.g. „geelkoper” bestaat uit het „element” koper vermengd met het „element” zink; staal, door vermenging van ijzer en koolstof, met dien verstande dat in vele moderne staalsoorten behalve ijzer en koolstof nog andere elementen vermengd zijn z.a. vanadium, cobalt, silicium enz.

Ons voedsel bestaat uit combinaties van koolstof, waterstof, zuurstof en stikstof in verschillende mengverhoudingen.

Elk element nu, bestaat uit een onmetelijk aantal atomen; de atomen van één element komen met elkaar overeen, doch er kunnen zeer groote verschillen bestaan tusschen de atomen van twee verschillende elementen.

De reden waarom koper b.v. er zoo heel anders uit ziet dan ijzer is het groote verschil van de atoombouw van koper en ijzer.

Het lichtste element is waterstof, dit gas is belangrijk lichter dan de gewone lucht die wij inademen, vandaar dat het benut wordt om luchtschepen te vullen; de groote brandbaarheid van dit gas heeft al vreeselijke ongelukken veroorzaakt, van daar dat het in sommige gevallen vervangen is door

het veiligere, maar zwaardere helium.

Goud is een zwaar element, maar uranium is nog een stuk zwaarder; over dit element uranium zullen we nog wat te vertellen hebben.

Voorloopig zij hier medegedeeld dat het uranium atoom ongeveer twee honderd veertig maal zwaarder is dan het waterstofatoom.

Lang heeft men gemeend, dat atomen de kleinste eenheden waren en dat deze niet verder waren onder te verdeelen; te verwonderen was dit niet, als men hoort dat eenige honderden miljoenen atomen geparkeerd zouden kunnen worden op de kop van een speld.

Eerst in 1919 gelukte het den Engelschman Rutherford atomen uit elkaar te schieten en het eene element daardoor te doen overgaan in het andere; hoewel hij geen lood in goud veranderde, verrichtte hij vanuit een wetenschappelijk standpunt bezien, iets veel belangrijkers; hij veranderde stikstof in zuurstof — van dit moment af aan gelukte het de moderne wetenschap een beter inzicht te krijgen in den opbouw van het atoom en sindsdien zijn er honderden en honderden proeven genomen met de bedoeling atomen te breken en op te bouwen.

De kern van het atoom is goed beschermd en om daarin te kunnen doordringen zijn enorme krachten nodig en om dergelijke krachten te kunnen ontketen zijn toestellen en apparaten nodig, waarbij de mensch een dwerg gelijkt.

Lt. Kol. F. B. Kroese

Brief van een Hollandsch Meisje

Naarden, 28 October 1946.

Geachte Redactie,

U zult wel vreemd opkijken, dat U uit Holland een brief krijgt en dan nog wel naar aanleiding van het stukje in „Wapenbroeders” over „journalisten gevraagd” en het allergekste is misschien, dat het van een meisje is. U zult zich waarschijnlijk afvragen, hoe het mogelijk is, dat ik „Wapenbroeders” in handen krijg en toch is het heel eenvoudig. Mijn zwager, die in Indië zit, stuurt hem aan mijn zuster, de familie leest hem en daarna gaat hij weer naar een onderofficier hier in Holland, waar hij door dien en zijn collega's met plezier en interesse verslonden wordt.

Nu begrijp ik wel, dat U journalisten vraagt onder de jongens in Indië, maar een krant, waarin alleen mannen schrijven, wordt eenzijdig en daarom kan een Hollands meisje misschien ook weleens iets vertellen, wat de jongens interesseert. Ik begrijp drommels goed, dat ik niet in aanmerking voor sigaretten kom, ik heb trouwens liever een paar kousen en die hebben jullie in Indië niet. Mag ik het eens proberen?

Ellie H. Meuldijk

Het atoom bestaat uit een kern, waaromheen, evenals de maan om de aarde, kleine lichaampjes draaien.

Het eenvoudigste atoom is het waterstofatoom; de kern hiervan bestaat uit één enkele proton, daaromheen draait ook maar één lichaampje, electron geheeten.

De kern, of met een vreemd woord „nucleus” geheeten, vertegenwoordigt het grootste deel van het gewicht van het atoom; deze nucleus is ongeveer één honderdduizendste van de diameter van het atoom en bestaat uit protonen en neutronen (behalve bij het waterstofatoom)!

De electronen zijn iets groter dan de protonen en neutronen maar veel lichter in gewicht; één proton of neutron weegt ongeveer twee duizend maal zwaarder dan een electron.

De grootte van het atoom wordt bepaald door de diameter van de banen van de electronen die om de atoomkern of nucleus draaien.

Stellen we ons bij het waterstofatoom, de kern voor, ter grootte van een golfbal (diameter ± 3 cm.), dan draait het enige electron, voor te stellen door een ballonnetje, dat op de kermis verkrijgbaar is, daaromheen in een cirkel, waarvan de middellijn 3 kilometer is; gaan we daarna weer terug tot de wereld van het oneindig kleine en bedenken we dat eenige honderden miljoenen van deze atomen op een speldekop kunnen liggen!

Het heliumatoom, dat, wat eenvoud van samenstelling betreft, volgt op het waterstofatoom, heeft een kern, waarin twee protonen en twee neutronen en verder twee daaromheen wentelende electronen.

Zoo zouden we door kunnen gaan, hoe zwaarder een element is, hoe ingewikkelder de bouw van het atoom.

We komen thans terug op het zwaarste element het uranium; het meest voorkomende type uranium heeft een atoomkern bestaande uit 146 neutronen en 96 protonen en daaromheen wentelen even 92 electronen in een zeer ingewikkeld samenstel van banen; een ideaal toestand om snel duizelig te worden!

Ik vergat op te merken dat in een normaal atoom, het aantal neutronen in de kern, gelijk is aan het aantal protonen.

Ik denk wel dat onze jongens het fijn vinden ook een Wapenbroedster te kennen die af en toe wat voor hun krantje schrijven wil, nietwaar jongens van „het vergeten bataljon”? Vooruit, schrijf eens op, waar moeten we naar toe met Wapenbroeders? Wat moet er veel meer in en wat niet? We zijn nog steeds aan het uitproberen, want het moet de beste krant van Indië worden. Onder-tusschen wil ik Ellie graag bedanken voor haar belangstelling en haar medewerking. Het doet goed te weten dat het blad van onze jongens ook ver buiten Indië wordt gewaardeerd.

(Red. W.B.)

„OP DE BON”

Er was een bon aangewezen voor de allerkleinsten en die bon leverden we in bij den groentenboer en van die tijd af vroegen we systematisch iedere vier weken aan den man, of ze er al waren en altijd kregen we hetzelfde vage antwoord: „Over een poosje!” Toen kwamen de eerste boten in R'dam aan en werden gelost, niet door de havenarbeiders (want die stakten) maar door soldaten en vrijwilligers. En weer vroegen we aan den groentenman: „Wanneer?” en kregen weer hetzelfde antwoord. We zagen op het filmjournaal hoe in R'dam op de ka in de begeerde artikelen werd gebeten en wachtten... en van al dat wachten werden we zo moe, dat we de ingeleverde bon vergaten en met vakantie gingen. Toen we daar al weer een heele tijd van terug waren, schoot ons op een goede dag ineens de bewuste bon in gedachte en we vroegen den groentenman: „Zou er vóór het jaar 2000 nog wat van komen?” en daar sprak de man de onvergetelijke woorden: „Zeker, juffrouw, ik heb ze vandaag gehaald, U krijgt ze morgen”. We bereidden de kinderen voor, de twee oudsten van 8 en 5 jaar, want de jongste voor wie ze waren, besepte nog niet, welk historisch gebeuren haar te wachten stond. 's Andendaags was het zover en plechtig schreden we binnen, het lang verwachte als een kostbaar kleinood voor ons uitdragend. De 8-jarige keek er naar en zei, dat hij niet meer wist, dat ze er zo uitzagen en vond het net „gekke komkommers”, de 5-jarige vroeg, waar die paddestoelen groeiden, ze verzamelde net met hart en ziel alle eetbare en oneetbare paddestoelen, en trachtte ons daarmee te vergiftigen en de jongste was slechts na enige overredingen zover te brengen, dat ze er in wilde happen, maar spuugde het na even kauwen weer uit met een verschrikkelijk vies gezicht en prefereerde een appel. Daar ook de twee oudsten niet over de smaak konden roepen, was het grote ogenblik daar, dat wij ouderen eindelijk in de lang begeerde vrucht mochten happen en oh, wat viel het tegen, ze smaakten heel anders dan vroeger; nee, geef mij toch maar een appel.

De andere morgen zou ik de asla in het vuilnisvat leeg gooien, maar voordat ik het deed, keek ik even naar de helgele schillen, die daar op het vuil te schitteren lagen en dacht terug aan iets wat we weleens in de oorlog zeiden: „Als we die toch weer hebben, dan zijn we een stuk verder!” toen ging de as over de schillen en daarmee vervloeg de droom van „een stuk verder”.

We hadden onze eerste bananen gegeten.

Ellie.

LIFTENDE DAJAKS

7

Ergens in West-Borneo snort een jeep over den weg, soms hotsend en botsend. De Japanner verzorgde de wegen niet. In de jeep 3 militairen, de officier van gezondheid, de veldprediker en de chauffeur, voorop de Roode-Kruis-vlag, achter de leege trailer. Langs den weg staan in een rij wat Dajaks, mannen en vrouwen, schamel gekleed, hun gevlochten manden op den rug, de draagbanden ervan langs het voorhoofd. Enkel groeten met een rechtstandig opgestoken hand langs het hoofd en met een breed grijns, vol-hartelijk. Maar enkelen roepen wat en zwaaien met hun handen. We stoppen. Zij vragen 'n lift. Het gebaar van de opgestoken duim en de in de heenrichting bewegende arm kennen ze niet. Maleisch kennen zij nauwelijks. En toch verstaan we elkaar. Ze mogen meerijden.

Luid lachend en pratend, klimmen ze in de trailer. Ik draai me om, terwijl we wegrijden. Achter me zit een Dajak met een wonderlijke oude gevlochten hoed op, als de hoed van Peter Pan. Een stuk of wat sigaretten worden overgereikt en lustig dampst het heele stel, terwijl de jeep voortsnel en de trailer dansend hotst.

Na verloop van tijd een kreet uit de trailer. Einde van de lift. „Nou, dames, goeie thuiskomst!” Zij verstaan ons Hollandsch niet, wij hun Dajaksch niet en toch begrijpen we elkaar. Zij lachen en wuiven, blij, dat ze een dagreis hebben uitgespaard. Wij lachen en salueeren, blij, dat we ze konden helpen.

Een heel eind verder passeeren we een Maleier. Over en weer een groet met de hand, maar als we gepasseerd zijn, klinkt een kreet. „Hij wil liften!” roep ik den chauffeur toe. De wagen stopt. „Wat is er?” „Goeie reis!” is het antwoord. „Van 't zelfde! maar wil je niet meerijden?” „Nee, dank U!” Nu ja, ieder zijn meug. „Nou, goeie reis dan!” en we rijden verder.

C. S.

Eentje die de handgrepen van de gitaar even goed kent als de handgrepen van het wapen en in training blijft voor straks, als de Sten voorgoed aan de wilgen gehangen wordt.

Een voorbeeld ter navolging!

Feest

IN DRENTHE

Er is groot feest geweest in Drenthes hoofdstad. Vanwege Jan Fabricius, den bekenden tooneelschrijver; de man van „Onder één dak, Hein Roekoe, Dolle Hans en andere stukken, die in den ouden tijd niet alleen zeer veel in Nederland, maar ook in Indië gespeeld zijn. Op 30 September nu werd Jan Fabricius 75 jaar. Om dien verjaardag temidden van familie, vrienden en bekenden te kunnen vieren, was hij met zijn vrouw — een Engelsche; z'n eerste vrouw, een Drentsche is al vele jaren dood — en hun huisgenote, een Iersch meisje, vanuit Engeland, waar de familie woont, naar Schiphol gevlogen en vandaar per Pontiac naar Drenthe gereden, waar men hun een gnootsche hulde bereid heeft.

Fabricius begon, nadat allerlei baantjes die hij daarvoor bij de hand gehad had, waren mislukt, als letterzettersleerling in de drukkerij van de N.V. De Provinciale Drentsche en Asser Courant. Later werd hij er verslaggever. Vervolgens vertrok hij naar Indië, waar hij, eerst directeur, later eigenaar werd van een krantenonderneming, om tenslotte als beoefenaar der schoone letteren — als schrijver, auteur van vele, en gaarne gespeelde tooneelstukken — te eindigen.

Natuurlijk bezocht Jan Fabricius bij deze gelegenheid ook het bedrijf waar hij destijds in figuurlijken zin de studie in de letteren begon, de Krantendrukkerij aan de Torenlaan. In een alleraardigst kort samenzijn met het personeel, werd de „grand old man” door den directeur der onderneming gehuldigd, die hem tenslotte aanbood — mevrouw Fabricius ontving bloemen —, als herinnering aan dit bedrijfsbezoek een door H.C. van Dockum geschreven exemplaar van „Over, uit en om de Provinciale Drentsche en Asser Courant van den aanvang tot heden” — waar voor Fabricius zich zeer erkentelijk betoonde — alsmede als herinnering gelegenheid te baat namen om „een m'nheid te baat namen om „een druppie te druppie te nemen” — een kruik oude Bols, die Fabricius groote oogen deed opzetten.

Doch dat was nog maar een kleinigheid. In de groote zaal van het Concerthuis te Assen, werd den avond van dien dag een voortreffelijke vertooning gegeven van „Onder één dak” — voor deze gelegenheid in het Drentsch vertaald — waarbij het aan applaus, toespraken en bloemen niet ontbrak. Den volgende avond vond een reprise plaats van de opvoering van het huldigungsstuk en ook nu applaus, toespraken en bloemen. Doch de groote dag voor Jan Fabricius was die van z'n verjaardag. De school aan de Gymnasiumstraat, waarin hij in de eerste beginselen in alle christelijke en maatschappelijke deugden onderricht kreeg, werd naar hem genoemd: Jan Fabriciuschool. Op het gemeentehuis werd hij door Burgemeester en Wethouders officieel ontvangen en gehuldigd door het hem aanbieden van het „eereburgerschap der stad”, — waardoor de Drentsche hoofdstad thans z'n eersten eereburger heeft gekregen —; hij zette z'n naam in het gouden boek der gemeente en, temidden van een dichte schaar enthousiastelingen, werd Jan Fabricius — de oud letterzettersleerling der provinciale Drentsche en Asser Courant — door

de op den Brink voor het Gemeentehuis opgestelde schoolkinderen toegezongen.

Als alles mislukt, als Jan — tot groot verdriet van „den oude”, die chef was in het bedrijf de Provinciale Drentsche en Asser Courant — bij verschillende „bazen vanwege z'n ondeugende onbruikbaarheid, wordt weggestuurd, blijft er tenslotte niets anders over dan de drukkerij. En al had vader Fabricius het ook niet graag, omdat hij „zien jong niet graag zien heele leven lang tusschen vier muren zag”, tenslotte vond hij dat z'n zoon „dan maar letterzetter worden” zou. Dan maar letterzetter. Doch een letterzetter zet letters. Letters, die gedrukt worden! En in die gedrukte letters zat het geheim voor Fabricius. Daar overwon je de wereld mee! Jan Fabricius heeft er de wereld mee overwonnen.

Welke normale jongen heeft niet zijn droomen bij klaarlichten dag? De mijne was, vertelde Fabricius in een onderhoud dat we met hem hadden, om generaal te worden. Zoo iets in de buurt van Napoleon op een wit paard. Dat klinkt niet bescheiden, ik weet het. Laat ik er daarom onmiddellijk aan toevoegen, dat ik mijzelf beloofde, een edelmoedig generaal te zijn! Een generaal, die hoog te paard gezeten en Assen binnensrijdende, de talrijke toeschouwers, in lange rijen langs den Stationsweg geschaard, minzaam toeknikte.....

Jan Fabricius is generaal geworden, en een edelmoedig generaal, „zooiets in de buurt van Napoleon”. Maar dan in het rijk der letteren — doordat hij de loopbaan heeft kunnen volgen, welke hij liefheeft. Doordat hij deed, wat in zijn oogen de moeite waard was om het te doen en omdat hij er z'n trots in vond om het goed te doen. Op den feestdag van Jan Fabricius vierde de Rolder Kunstschilder Arie van der Boon z'n zestigsten verjaardag. Van der Boon is geen Drenth van geboorte, maar hij is, door z'n langjarig verblijf in het oude landschap, Drenth geworden. En dus ging ook zijn verjaardag niet ongemerkt voorbij. Zelfs voor de radio werd hij gehuldigd. Op dertienjarige leeftijd werd hij te Doesburg van school gestuurd. Hetgeen hem allerm minst, maar z'n ouders destemee meer speet. In Schiedam komt hij bij een decoratie-schilder terecht, die zijn volle belangstelling weet te trekken. Vijf jaar blijft hij er. Dan trek hij naar Berg en Dal en begint, onder leiding van den Kunstschilder Dirk Wiggers, de eigenlijke schildersloopbaan. In 1914 vestigt hij zich te Rolde. Aanvankelijk in een houten keet achter de woning van den Rolder burgemeester Reynders. Het is van daaruit dat van der Boon voor het eerst exposeert en zich gaandeweg uitsluitend bekwaamt in het schilderen van heidelandschappen. Het is daardoor dat hij de schilder der Drentsche heide wordt en tot dusver is gebleven, ook al verschijnt er reeds sedert jaren geen heidelandschap van van der Boon mer. Het alsmaar belangstelling toonen voor uitsluitend Drentsche heidelandschappen hindert den Kunstenaar op zeker oogenblik dermate, dat hij alle heidelandschappen die zich in het atelier bevinden uit de lijsten en van de ramen snijdt, de kostbare werken achter z'n huis op een hoop gooit, die met petroleum overgiet en er den brand in steekt. Sindsdien legt hij zich vrijwel uitsluitend toe op de waskrijttechniek, waarin hij een groote hoogte bereikt heeft.

Tenslotte nog iets over een zeer belangrijke zitting der Asser Arrondissementsrechtbank. Dezer dagen stond daarvoor n.l. terecht, beschuldigd van smaad, Jan Gunnink — in de illegaliteit „Oom Hein” —

NIEUWS UIT ONS

Deskundige belangstelling

te Meppel. Eenige weken voordien namelijk was een zevental pilotenhelpers door de Sicherheitsdienst te Meppel gearresteerd. Bij den knokploegleider. Oom Hein werd daarop een briefje bezorgd met de noodkreet „Oom Hein, haal ons er uit. Ze weten er alles van. Ze schieten ons dood”. Er werden pogingen beraamd de pilotenhelpers en helpsters te ontzetten. Besprekingen werden gevoerd, contacten gezocht, doch het resultaat daarvan was niet zoodanig, dat de pogingen in het werk konden worden gesteld de gearresteerden te bevrijden.

Daags vóór de Kerstdagen evenwel kwam men in contact met een politiemann met wien werd overeengekomen, dat op den avond van den eersten Kerstdag een poging tot bevrijding der gevangenen zou worden ondernomen. De poging is gelukt. De zeven gearresteerden konden worden bevrijd, doch helaas verloor een der leden van de knokploeg, alsmede een goed bekend staand politiemann, er het leven bij.

Voorts werd als gevolg van een en ander de vader van den gesneuvelde verzetsman gearresteerd. Eenige dagen voor de bevrijding werd hij even buiten Meppel, met een viertal andere Meppeler ingezetenen, gefusilleerd.

Door den leider van de knokploeg werden vanaf de bevrijding pogingen in het werk gesteld om de, naar de meening van de illegaliteit schuldigen in dezen, leden van het Meppeler politiecorps, voor de zuivering te brengen. Verschillende pogingen werden in het werk gesteld, doch het resultaat was niet zoodanig, dat men zich daarmee kon vereenigen. Toen nu de knokploegleider tijdens een illegaliteitsavond in Oisterwijk het woord voerde, verklaarde hij dat de adj. inspecteur van politie J. A. Poortman te Meppel schuldig was aan de dood van schoenmaker de Boer te Meppel, de vader van den overleden verzetsman, en dat de agent van politie P. S. Huisman, dezen had neergeschoten, terwijl zij trots deze feiten resp. waren bevorderd tot adj. inspecteur en

* Van visschen
gesproken

NIJS

UT IT HEITELAN

Laten we beginnen met het wonderbaarlijke: Op het Noorderleeg onder Hallum, in het slik van de Friesche Wadden, een tweehonderd meter uit de kust, is een zee-monster van negen en een halve meter lengte aangespoeld. Geschat gewicht minstens 10.000 kg. Dr. Junge van het Rijksmuseum te Leiden, is er bij geroepen en die zegt, dat het dier een week geleden gestorven moet zijn en plm. 6 jaar oud is. Hij noemde het dier Butskop, een soort Dolfijn. Voor bijgeloovige menschen is het een kluijfe, want dit is het dertiende gedrocht dat op onze kusten is aangespoeld. Het vleesch en het spek gaat er af..... en dan wordt het skelet naar Leiden vervoerd.

Nu we het toch over visschen hebben, het IJselmeer moet zoo ongeveer vol zitten. De visch is voor 't opscheppen. En het mooiste is, dat er nu ook weer bot in het IJselmeer zit. Die hebben enkele jaren zich hier niet laten vangen. Misschien zijn ze wel bang geweest van al die vliegtuigen, die over de oude Zuiderzee dag en nacht vloegen. Maar wij zijn blij, dat de botjes er weer zijn. Misschien zijn ze NU ook wat goedkooper. Maar dat spul is zoo duur en je moet ze bakken, en dat kost olie, en olie.....

Want we eten tegenwoordig, praer Gestoomde bokking. De echte Lemsters zijn het wel niet, maar ze smaken uitstekend. Vroeger kocht je er van een man met een kist op de kruiwagen, dertien voor een dubbeltje..... en je ging er mee in de berm zitten en at je dik. De handen

aangesteld als administateur bij het politie-corps.

De beide politiemannen voelden zich hierdoor beleedigd en dienden een klacht in wegens smaad tegen „Oom Hein” met het gevolg dat deze knokploegleider zich in de zitting der arrondissementsrechtbank hiervoor bedoeld terzake had te verantwoorden.

Er werd een zeer groot aantal getuigen en getuigen á décharge gehoord. De verklaringen waren zeer verward en tegenstrijdig, doch het resultaat was dat tegen Gunnink een formeele straf, zijnde f 10.— of 10 dagen hechtenis werd geëischt. Gunnink die het laatste woord had, zeide, dat, ondanks de vele verklaringen der onder eede gehoorde getuigen, die herhaaldelijk ernstig met elkaar in tegenspraak waren, de zaak toch open was en klaar. Wie liegt hier voor Gods aangezicht, zoo riep „Oom Hein” tenslotte uit. Ik doe het niet. Daarom wil ik voor Gods aangezicht verklaren dat ik geen schuld erken en geen straf aanvaard.

De aanwezigen op de dichtbezette publieke tribune — de zitting duurde van des ochtends 10 tot des namiddags half vier, met een uur onderbreking — applaudiseerden bij deze woorden, doch de president van de rechtbank maakte daaraan onmiddellijk en einde.

Tot een volgend nummer, m'n waarde lezers overzee!

C.

spoelde je af in de sloot en je voelde dat je gegeten had. Nu kosten de bokkingen een dubbeltje per stuk en dat is, gezien andere prijzen, werkelijk niet duur.

En nu de melk.

In Den Naag zijn de Regeeringsinstanties van meening dat de Friesche koeien goedkooper melk produceeren dan hun Hollandse collega's. Daarom is de kostprijs van de Friesche melk lager dan die der Nederlandsche gesteld. Het gevolg is..... jullie voorouders deden veel aan Sterrekunde, vandaar ook het Planetarium van Eise te Franeker. En ook onze jongerein wicbelt wel eens beetje..... en weet heel goed dat er in de lucht een melkweg bestaat.

We hebben er nu ook één op aarde gekregen. Dat komt door die goedkoopere melk hier. Groote auto's uit Holland halen hier de melk vandaan dan eens van deze fabriek, later eens van een andere. En dat jakkert maar over die Afsluitdijk. Het gevolg is, dat de Afsluitdijk melkweg genoemd wordt. De Friesche boeren protesteeren tegen de lagere prijs van het meestgezonde vee. Bovendien krijgen ze nu veel te weinig ondermelk en wei van de fabrieken terug. Vermoedelijk zal deze melkweg niet zoo lang bestaan, dan die in de lucht.

Tenstotte wat lyts nijs.

Kapitein Visser van Schiermonnikoog gaat met de „Willem Barendsz” naar de Zuidpoolzee. Hij heeft al officieel afscheid van het eiland genomen. Laat dit bericht niet in zee vallen, want dan zijn de walvisschen gewaarschuwd. Op de groote Naajaarsstierenkeuring te Leeuwarden werd Adam, R. Tj. de Jong te Marssum kampioen-bolle. Er waren zelfs Franschen om de stieren te bewonderen, en zij sloegen de handen in elkaar om zooveel schoons. Misschien krijgen ze wel fokstieren en beginnen van Adam af..... Koudum heeft een ringrijderij beleefd. De ex-burgemees-

ter van Hennaarderadeel kreeg van het tribunaal vier jaar interneering. Te Oudega H.O.N. brandde de winkelhuizen van Wed. D.v.d. Wal af. En op Terschelling stond een soldaat bij de „Wasserman” op wacht. Middernacht ontdekte hij iemand waar geen vreemden mogen komen..... hij riep halt, doch de donkere gedaante kuierde door. Toen schoot hij zijn revolver af..... en 't bleek zijn kameraad te zijn die neerviel. Van 11-22 November organiseert de Fryske Folkshegeskoalle een cursus op Allardseach. Na haar 19e brief in Nieuw Friesland vertikt frou Hobma om meer te schrijven. Jammer voor Friesland! Te Oostermeer heerschen de mazelen. In de tabaksfabriek van R.P. Telner te Akkum is ingebroken. Wat zullen ze smooken!

We beleven hier tegenwoordig veel regen. Voor een groot deel staan de koeien gestald. De weekmarkten te Leeuwarden staan stijf van vee. En, de jacht is geopend..... er lagen al een negentig hazen. Er is haas als nooit tevoren, nu de jacht een jaar of vijfzes gesloten is geweest. En een goede Friesche haas liet zich niet door de Moffen neerpaffen..... die dook onder.

O ja, laat ik het niet vergeten: De Bolswarden oliebolle zijn te hoop gelopen in de Doelen-zaal voor het behoud van de Zuivelschool. Toen gebeurde dit: Een voorzitter-regent van het Sint Antonie Gasthuis vroeg het woord en bood een rentelooze leening aan van maar eventjes f 100.000.—. Kijk, dat zijn daden! En daar moeten we 't van hebben.

Bij Wirdum werd op de onbewaakte overweg een auto gekraakt. Tiny Mulder van Drachten kreeg een hooge Amerikaanse onderscheiding voor hulp aan Am. vliegers en prijkt nu in foto op de voorpagina van de Geill. pers. En nu: Bij us op it Skieppedykje rint al wiken in frjemd Hokling. Siz it fjlder! Missen jullie er soms één? Schrijf dan aan M. Tamminga. Schapendijk Leeuwarden.

De groetnis!

Een typisch Friesch Landschap. Grazende koeien in de greidhoek

STRUCTUURVERANDERINGEN IN DEN NEDERLANDSCHEN LANDBOUW

Er gaat thans welhaast geen week voorbij of de Minister van Landbouw spreekt „ergens” in Nederland tot de boeren en tuinders of hun vertegenwoordigers. Eerst bij de opening van de groote landbouwtentoonstelling te Schagen, daarna op den Volkshoogeschooldag te Doetinchem, gevolgd door toespraken op de algemeene vergadering van de Nederlandsche Fruitteelt-organisatie te Utrecht en aan den feestdich ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van den Noordbrabantschen Christelijken Boerenbond te Tilburg en van het honderdjarig bestaan van het Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres. Terwijl de minister ook een inleiding gehouden heeft op de jongste bijeenkomst van de Nederlandsche Landbouwgemeenschap op de Volkshoogeschool te Markelo.

Daar heeft ook de nieuwe Directeur-Generaal van den Landbouw Ir. Staf een inleiding gehouden, terwijl deze nog zeer onlangs gesproken had op een bijeenkomst te Middelburg. Ook de Directeur van den Tuinbouw Hr. v.d. Flassche ontplooit zoo in artikelen in vaktijdschriften als inleidingen op vergaderingen van fruittelers en kweekers van groentenzaden een groote bedrijvigheid. Men merkt aan alles, dat er wat aan de hand is in den Nederlandschen Land- en Tuinbouw. Want het is niet zonder reden, dat de autoriteiten zich naar alle kanten zóó druk maken en iedere gelegenheid aangrijpen om voorlichting te geven naar buiten en daarbij propaganda te maken voor het groote hervormingswerk, dat onze Landbouw thans behoeft, wil hij rendabel en bovendien de Staatskas niet blijvend voor zeer groote, op den duur niet op te brengen bedragen tot last blijven.

Het is vandaag zóó, dat het Landbouwcrisisfonds sluit met een bedrag van bijna 708 miljoen gulden, waarvan voor den gewonen dienst bijna 339 en voor den buitengewonen dienst 319 miljoen gulden. Een groote prop daarvan zit in den toeslag op het brood van 3 cent per 800 gram, dat alleen al 43,1 miljoen kost, maar ook op ingevoerde akkerbouwproducten wordt nog toegekend ruim 40 miljoen, zoodat voor het A.v.A. alleen al ruim 88 miljoen wordt uitgetrokken. Achter de afd. Vee en Vleesch staat bijna 68,5 miljoen genoteerd; het Bedrijfschap voor Zuivel krijgt voor den

toeslag van 4 cent per kg. voor bijna 3,8 milliard liter melk het peulschilletje van 154,5 miljoen gulden! Het nadeelig saldo op de ingevoerde zaden, oliën en vetten is geraamd op 36,3 miljoen, waarbij dan nog allerlei komt. Het leven is niet goedkoop in Nederland, maar zou nog belangrijk duurder zijn, wanneer de regeering, niet al die miljoenen toelagde, teneinde den prijs der eerste levensmiddelen te drukken.

En nu begrijpt iedereen wel, dat dit op den duur toch niet zóó kan doorgaan! Het kan niet in een vloek of een zucht veranderen, maar er moet toch geleidelijk ingeleid en doorgevoerd worden een proces van bedrijfsrationalisatie zóó, dat de boer in Nederland meer produceert en bovendien goedkooper produceert, door meer te produceeren kan minder ingevoerd en/of meer ter beschikking van den consument gesteld worden, (bijv. suiker, boter, kaas), dan wel meer uitgevoerd worden. Daarbij komt echter heel wat kijken.

Want één van de groote moeilijkheden met het oog op den huidige en vooral den toekomstigen uitvoer is, dat ons kostprijspeil voor bepaalde exportproducten veel te hoog geworden is in verband met het prijspeil elders. Dit geldt met name voor belangrijke producten als boter en kaas; voor andere belangrijke exportproducten, als zaden, pootaardappelen en aardappelen is dit gelukkig niet het geval. Zoo sprong nog dezer dagen een uitvoer van 5000 ton kaas naar België af op den prijs. De Nederlandsche regeering wilde niet leveren beneden den kostprijs, dien de Belgische regeering echter te hoog vond. Gelukkig dat in dit geval de regeeringen van Zwitserland en Tsjecho Slowakije den prijs als ruiltransactie tegen eigen industriele producten, waarbij men de prijzen in verhouding kan vaststellen, accepteerde, zoodat we onze kaas voorloopig wel kwijtraken, zij het tegen eveneens dure producten.

Daarbij doet zich bovendien een merkwaardig verschijnsel voor. De melk, waarvan de productie van zoo enorm gewicht is, daar we, als onze veehouderij weer op volle toeren draait, allicht een 4,5 milliard kg. per jaar produceeren, wordt in de kleistreken van Friesland en waarschijnlijk ook van Noordholland gewonnen tegen eene kostprijs van 10,5 cent per liter, terwijl deze kostprijs in andere deelen van het land wel 16,5 cent bedraagt. Men meet dit tegenwoordig precies, omdat het Landbouw-Economisch Instituut de beschikking heeft over een zeer groot aantal gecontroleerde boekhoudingen van bedrijven uit alle deelen van het land. De Friezen zijn vele collega's elders een stuk vóór. In Friesland is men al jaren doende door een uitstekende georganiseerde Gezondheidsdienst voor Vee de gezondheid van het vee zooveel mogelijk op te voeren, wat natuurlijk een groote invloed heeft op de melk-productie! Daar heeft men een uitstekend ingerichte en thans algemeen doorgevoerde melk-controle en heeft men bovendien voor een systematische teeltkeuze het vetgehalte van de melk met behoud van voldoende hoeveelheid, weten op te voeren zóó dat een vetgehalte van $\pm 4\%$ bereikt en op veel bedrijven zelfs overschreden is. Bovendien is aan een meer rationeele wijze van voederen aan verbetering van het grasland en het conserveeren van zelf verbouwde producten zooveel gedaan, dat men den winter doorkomt zonder of met veel minder aangekocht krachtvoer.

En wat hier verteld wordt van de melk geldt ook voor de tarwe en andere granen. Het was al voor den oorlog een bekend feit, dat de nieuwe bedrijven in het Wieringermeer en in het algemeen de bedrijven welke in alle opzichten met den tijd meegingen en de arbeidskracht voor een belangrijk deel door machines vervingen, zeer voordelig graan konden produceeren. Het scheelde wel tot 50% met de gewone op de ouderwetsche wijze gedreven bedrijven. Hiermede is dus de richting aangegeven hoe het Nederlandsche landbouwbedrijf zich te ontwikkelen heeft wil het een waardevol element in de Nederlandsche Economie blijven en geen sta-in-den-weg voor onze toekomstige hernieuwde welvaart worden.

Hoe dringend het probleem geworden is, blijkt o.a. uit het feit, dat wij boter produceeren die de regeering met ruim f. 4.— betaalt terwijl Nieuw-Zeeland boter van uitstekende kwaliteit levert op de markt te Londen voor f. 1.75 en Denemarken best in staat is thans boter te leveren voor f. 2.25 per kilo.

Men begrijpt dan ook, dat Minister Mansholt dezer dagen gezegd heeft: „het Nederlandsche veehouders-bedrijf moet in staat zijn melk te leveren tegen een dubbelte per kg.”, terwijl de wintermelkprijs thans is vastgesteld op 18 cent per liter bij een vetgehaltebasis van 3,30% vet. Men ziet hieruit, dat er heel wat te doen blijft en begrijpt tevens, waarom de vooraanstaande regeeringsmensen zich thans zóó druk maken om den Landbouw te doordringen van het feit, dat aanpakken meer dan ooit geboden is.

Daar komt thans bij, dat de loonen in den Landbouw zeer sterk gestegen zijn en het zeer moeilijk is voldoende vakkundig personeel te krijgen. In bepaalde streken worden de loonnormen dan ook geregeld overschreden, al neemt men aan dat dit een tijdelijk verschijnsel is. Uit een mededeeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt, dat de in den landbouw gemiddeld betaalde loonen, waarbij ook de door arbeiders genoten emolumenten zijn inberekend, voor het winterhalfjaar 1942/43 bedragen: als weekloon f. 21.95 en als uurloon 37,3 cent, en voor het winterhalfjaar 1945/46 resp. f. 33,94 en 62,2 cent.

De ontwikkeling was als volgt in geldswaarde en uitgedrukt in verhoudingscijfers:

1942/43	f 21.95	100	37,3c.	100.
1943/44	23.05	105	38,3	103.
1944/45	24.11	110	40,1	108.
1945/46	33.94	155	62,2	167.

Het is dus vooral sedert de bevrijding, dat de loonen sterk zijn gestegen en deze beweging heeft zich verder voortgezet, want de verhoudingscijfers zijn sedert het winterhalfjaar 1945, 1946 verder gestegen: in Mei 1946 werd 240,3 bereikt! Men mag dus zeggen, dat het loon van den landarbeider bijna 2½ maal zoo hoog is als vóór den oorlog. Maar er wordt daarom nog niet 2½ maal zooveel loon uitbetaald: Er is minder personeel en er wordt reeds veel meer gebruik gemaakt van machines. Dit blijkt uit het vijfjaarlijksch overzicht van de Federatie voor Landbouw-Ongevallenverzekering in Groningen. Van de 2500 aangesloten landbouwers, meest uit de kleibouwstrook, was het gemiddeld uitbetaalde en verzekerd loon, dus per bedrijf, over de jaren 1941 tot en met 1945 achtereenvolgens f. 3100, 3285, 3869, 3608 en 3700, gevende dus een toena-

Om het uur een man op wacht of vier uur lang vier man op wacht; het is een gewoon rekensommetje, maar het levert voordelen op: de uren vliegen om en acht oogen zien altijd meer dan twee!

me van slechts 19,3% in de genoemde 5 jaren. Een gevolg van de doorgevoerde rationalisatie en mechanisatie en de daaruit voortvloeiende minder gebruik van arbeidskrachten. Hier is men dus doende van de nood een deugd te maken en op dien weg zal worden voortgeschreden. Naarmate meer en betere landbouwwerktuigen beschikbaar komen.

Deze Groninger bedrijven zijn echter meest grotere bedrijven en de moeilijkheid om een goede bedrijfsrationalisatie door te voeren bij het kleinbedrijf is zeer veel groter. Hier zal de oplossing wel gezocht moeten worden in een samenwerken van meerdere bedrijven door het gezamenlijk gebruiken van werktuigen; wie weet of daaruit op den duur niet uit zal groeien een gezamenlijk exporteerders van gronden. Terwijl een ruilverkaveling op groote schaal zeer urgent geacht wordt, maar tijd zal vragen door het beperkt aantal daarvoor aanwezige technische krachten. Deze toch zijn door de inmiddels ingekomen aanvragen voor ruilverkavelingen al voor 15 jaar bezet. Terwijl ook aan de order komt het zoo noodig te zamen voegen van te kleine bedrijven.

Men zal de vraag stellen: maar waar moeten de overtoollig geworden arbeidskrachten, bestaande uit kleinere boeren, gehecht aan hun grond en omgeving, dan naar toe? Daarvoor zijn twee oplossingen mogelijk: Groepsemigratie op groote schaal, waardoor de menschen van hetzelfde dorp bij elkaar blijven, dan wel een oordeelkundige vestiging van industrieën, die arbeidskrachten behoeven, in bepaalde landbouwstreken of ook wel, zooals in Noord-Italië veel voorkomt: het combineeren van landbouw, die slechts een deel van het jaar werk geeft, met industrie, die dan het overige deel van het jaar den kleinen boer en landarbeiders werk verschaft. Iets dergelijks hadden we vroeger in ons land ook al toen de vele mijnwerkers in Zuid-Limburg vrijaf kregen om oogstwerkzaamheden te verrichten.

Men is het er blijkbaar over eens, dat het ondoenlijk geworden is iedere boerenjongen die baas wil blijven, in Nederland een bedrijf te verschaffen. Het overschot aan candidaat-boeren in het Zuiden van het land neemt steeds toe en de annexatieverwachtingen zijn, na de rede van den Amerikaanschen Minister van buitenlandse zaken, te Stuttgart gehouden, wel geheel in rook opgegaan, zoodat men alleen in een goedgeleide massa-emigratie nog heil ziet. Daarom is van buitengewoon belang te achten, dat het Ned. episcopaat besprekingen heeft aangeknoopt met Brazilië, waar plaats genoeg is in gezonde en vruchtbare streken voor de vestiging van belangrijke Nederlandsche-boeren-kolonies. Wij kennen reeds een dergelijke oplossing, die uitstekende resultaten heeft opgeleverd. In Tirol kwamen we in 1933 in aanraking met den heer Träger, oud-voorzitter van den Tiroler Boerenbond en oud-minister van landbouw in Oostenrijk, die een dergelijke emigratie van Tiroler jonge boeren in Zuid-Amerika had voorbereid. Ook Tirol was overbevolkt en werd gezocht naar een streek, waar de Tiroler boer zou werken onder nagenoeg dezelfde omstandigheden dan hij gewoon was. Deze werd gevonden in Batavia, in de uitloopers van de Andes, dus een land van bosschen en bergweiden. Eerst trokken er de mannen heen, bouwden er zelf hun houten huizen en kerken, daarna volgden de jonge meisjes en later zijn er ook veel ouders heengegaan, zoodat de emigratie uitgroeide tot een kleine volksverhuizing! Zooiets zullen we ook in Nederland moeten op touw zetten, waarbij

Mevrouw de Korporaalsche is een minstens even belangrijk personage als de korporaal een eindje verderop bij de passencontrôle. En als ze zegt: „Dat passie klopt heusch wel”, dan is het niet de contrôle verder wel in orde ook.

Zuid Amerika, naast Frankrijk, Zuid-Afrika, Australië enz. de aandacht verdient.

Daarnaast is er nog een probleem, dat de volle belangstelling van de regeering geniet, namelijk de technische opleiding van onze jonge boeren en landarbeiders. Men had al enkele jaren geleden ingezien, dat, wilde men onze fruitteelt over de geheele linie op hooger peil brengen, daarvoor noodig waren fruitteeltscholen. Waar men de leerlingen in het bijzonder de vele knepen van het vak zou leeren; dus een school, die een aanvulling zou beteekenen van de bestaande algemeene cursussen en land- en tuinbouwscholen.

En zoo is thans aan de orde een speciale opleiding met het oog op de voortschrijdende mechanisatie, welke bijzondere eischen van bekwaamheid zal stellen aan wie de motoren met aangehechte landbouwwerktuigen moeten bedienen.

In landen, die buiten de oorlog bleven, is met ons in deze reeds voorgegaan. Zoo heeft Zweden thans twintigduizend landbouwtractoren, met het gevolg dat de regeering in bonden van werkgevers en van werknemers in den landbouw groote aandacht schenken aan de theoretische en praktische scholing der landarbeiders, met het oog op uit de voortschrijdende mechanisatie voortkomende nieuwe behoeften.

In 1945 namen ginds 7000 landarbeiders aan die scholing deel. Op de landbouwscholen worden tegenwoordig ook landarbeiders opgeleid voor de bediening van tractoren en groote landbouwmachines.

De staat betaalt ginds 75 de landarbeiders bonden betalen 25% van de kosten. Ook voor meisjes en vrouwen bestaan cursussen, b.v. m.h.o. op het machinaal melken, waaraan vorig jaar 2000 personen deel namen. Uit dit alles blijkt wel, dat wanneer de loonen van de landarbeiders op veel hooger peil gebracht zijn, in de toekomst ook heel wat meer van hen verlangd zal worden.

Een volgende maal vertellen wij eens enkele bijzonderheden over de mechanisatie, die zich ook in de Nederlandsche landbouw aan het voltrekken is.

Heer (Limburg)

J. Nypels.

POSTWEE

„Wat zou ik graag facteur zijn! Denk je eens in: alleen maar eventjes post wegbrengen, afhaken en uitdelen en verder vrij van alle diensten. Wat kan er nu mooier zijn, dan anderen, zonder zichzelf veel in te spannen, van dienst te zijn en gelukkig te maken?”

De vredige morgenrust is zojuist door de reveilleklanken van de trompet verscheurd en ge weet hoe dat gaat lezer, het overgrote gedeelte van de manschappen blijft rustig nog een kwartier of een half uurtje doorknurren. Onder het motto „vandaag jij en morgen ik”, nemen de wel terstond onder hun klamboe vandaan gekropen hen dat niet kwalijk. Met één uitzondering..... „Houtman, lig daar niet langer te liggen, schiet liever een beetje op, er moet vandaag een bende post zijn”. Houtman weet al bij ervaring, dat pogingen om nog langer op bed te toeven, vruchteloos zullen zijn. Dies staat hij op en begeeft zich naar het mandiehok. Iedereen, die hij tegenkomt, kent hem en vrijwel allen hebben ze hem iets te vertellen. „Zeg. Houtman, ik zit vandaag de hele dag daar en daar, breng je daar de post even”. Met een hoofd vol namen, verblijfplaatsen en aanwijzingen komt Houtman op de kamer terug en begeeft hij zich naar de keuken. De man, die het brood uitdeelt, bekijkt hem met een misnoegde blik en zoekt een extra klein kuchje uit. „Dat is waar ook”, denkt Houtman, „ik had gisteren beloofd eerst met de post langs de keuken te komen en ik ben het straal vergeten”. Terwijl hij zich met zijn vestzak-rantsoen naar de kamer spoedt, terwijl hij zit te eten, terwijl hij zich klaarmaakt om op stap te gaan, het blijft aanwijzingen en aansporingen om voort te maken, regenen. Met een zucht van verlichting laat Houtman tenslotte de legeringsplaats achter zich, om zich op het veldpostkantoor in de rij van facteurs te scharen.

Na een flink poosje wachten, slaagt hij erin, wat post te bemachtigen.

Veel is het niet, maar toch zitten er alweer voetangels en klemmen genoeg in.

Er zijn weer de gebruikelijke onvolledig of onjuist geadresseerde brieven bij, die den facteur de nodige hoofdbreken en vergeefse wandelingen opleveren. Hoekstra, Klaassen en Westerman moeten alle drie een brief hebben; zij liggen een behoorlijk eind uit elkaar en hebben Houtman alle drie op het hart gedrukt het allereerst naar hen toe te komen. Eén kan hij tevreden stellen, de andere twee zullen zich verongelikt voelen..... Neen lezer, het leven eens facteurs gaat niet over rozen!

Wie vindt hier de oplossing? Wie vindt een robot uit, die op vele plaatsen tegelijk kan zijn, die nooit vermoeid en nooit iets vergeet. Zijn uitvinding zal een dankbaarder onthaal vinden, dan andere „daverende dingen dezer dagen”. Heb echter, zolang deze robot er nog niet is, wat consideratie met Uw facteur, lezer. Het is tenslotte maar een gewoon mens, met alle onvolkomenheden en gebreken van dien!.....

H.M. Rol 251003153

Toch jongens, kunnen jullie je facteur nu al helpen! Hoe?

Het is doodeenvoudig; druk iedereen, waarmede je correspondeert nogmaals op het hart om de brieven die ze je zenden

VOLLEDIG TE ADRESSEREN.

ERE

WIE ERE TOEKOMT!

Veel is er de laatste tijd gesproken over de „vergeten bataljons”. Doch er is nog een ander „leger”, dat in stilte werkt. Het leger van mannen en vrouwen, van het Rode Kruis. Van het prachtige werk dat zij doen, is niet veel bekend. Vandaar deze enkele woorden!

Twee jeeps komen aangereden. Een buitenpost, ergens tussen Tjiandjoer en Bandoeng. Trouw elke morgen om negen uur, rijden twee jeeps het kamp binnen. Drie meisjes van het Rode Kruis, een dokter en twee inheemse verpleegsters springen eruit. Voor de balé desa staat het al zwart van de mensen; vrouwen met kinderen op hun arm, oude mannen, jonge kerels. Sommigen, onder de zweren, of Malaria-koorts. Een tafel, een paar banken; uit een kist komen flessen, potjes en verband te voorschijn, de „spreekkamer” is klaar, het spreekuur begint.

De eerste patiënt is een vrouw. Op de vraag van toean dokter: „Apa sakit?”, komt gauw het antwoord: „malaria”. Heel schuchter wordt de sarong losgemaakt, als de dokter de milt moet bevoelen. Dan komt het medicijn: kininepillen! Per ongeluk bijt zij er een door. Zij trekt een gezicht, of de

pillen enigszins bitter zijn, tot groot vermaak van de toeschouwers. Onderwijl behandelt de dokter alweer de volgende patiënt; een moeder met haar baby. Het kindje zit onder de huiduitslag, en heel gauw heeft een van de zusters het bruine lichaampje in de witte zalf gezet, tot grote hilariteit van de inheemse jeugd.

Dan volgt een meisje, haar benen zitten vol met grote zweren, ook hier is weer een zalfje voor, een groot verband erom, en trots als een pauw stapt ze weg.

Zo gaat het door. Een jongen heeft een rotte kies, en nu ontpopt de dokter zich ook als tandarts. Een trektang komt er aan te pas, en even later is ook deze jonge man weer geholpen. Ja, een dokter voor dit werk moet van alle markten thuis zijn.

Het is half drie ..., heel langzaam mindert de rij van wachtenden en als eindelijk de laatste patiënt geholpen is, en de dokter op zijn horloge kijkt, is het half drie.

Een kleine 400, ja lezers vierhonderd zieken zijn geholpen! De boel wordt weer ingepakt, de dokter en zijn helpsters stappen in en als de jeeps over het grasveldje weg hobbelen, worden zij nagestaard en nagewuifd door de hele bevolking.

Dat, is het mooie werk, wat onze meisjes en mannen van de Rode Kruis teams doen! Zij hebben geen prachtig ziekenhuis met instrumenten tot hun beschikking, maar met primitieve middelen worden dikwijls erg verwaarloosde wonden genezen en ziekten verholpen en voorkomen.

Zij helpen de bevolking, die tijdens de Jappentijd de geneeskundige hulp moest missen, en waarvan de resultaten dan ook niet uitbleven.

Alle eer aan dit „leger”, waarvan de buitenwereld nog zo weinig weet.

K. v. Overzee.

DE BRIEF

*

„Ketrien! Ketrien, doe es ope meld. Daor hei je w'rempe de Meester fan 't Hafelose Skool; wat salle me nouw hebbe?

Komp U dr'in Meester, komp U dr'in. Fersichtig, denk om 't drumpeltje. Wach effe, sal ik een stoel foor U krije; effe affege! So, gaot Uwé maor sitte, Uwe mot 't maor neime soas 't is, wasdag fandaog, Meester begrijp 't wel. Mens! Mens! Is me dat schrikke, ik krijg 'r gewoon sinkings fan. 'n Bakkie leut Meester? Se is fers hoor.

Enne as ik fraoge mag, wat ister fan de Meester se dienst, het Pietje weer streke uitgehaald?, dan sal ik 'm aframmele da kreng, as ie thuiskomp! O niet? Ik seg ook al 't is anders een gehoorsaom kind hè? Nooit pertaol of so”.

„Ik kwam es horen hoe je zoon Nelis 't maakt in de Oost, Lena, ik dacht zo.....”

„O, maor as 't so is, da fin ik nouw toch mooi fan U, ik seg ook al teuge m'n man: die Meester Kip, seg ik, daor hei je nog es plesier fan, die fergeet s'n kindere niet as se fan 't skool benne.

Nouw, wat sal ik segge, sulleke briefe hè! Eerst had ik er wel sjaggerijn fan dat ie in 't leger gong, maor me man seit: Bè-je gek mens maok je niet te sappel, die jonge komp wel terecht, hij ken niet eeuwig thuisblijve! Afijn, op 't febriek altijd sjoos met se baos, 'n pestfent, en in 't swarte was 't ook al niks gedaon. Afijn, hij weg. Erreges bij Sutfe, daor heit ie drie maonde gelege. Altijd goed opgepast, hij heit pas fier keer straf gehad. Ken se mond nooit houwe, net as se faoder. Ik seg nog so: Nelis, seg ik, houw je nouw sjaokies teugenover je superjeure. Afijn, laoter gingt-ie naor Engeland. S'n meid sag 'm nog in Hoek fan Holland; nouw gaot se met een ander, de doerak!

Ik kreeg nog een brief asdat ie in 't Sues-kenaal sat en dat 't smoorheet was en datter allemaol Arrebiere tippelde op keméle, U ken se wel, die beeste uit de Artes.

Afijn, eindelijk kreeg ik 'n kort briefje uit Soerabaja, asdat ie daor sat en dat 't er errug waarem was en feul kepot. Nouw, me hoorden 'n hele tijd niksniemedal meer fan 'm. Ik kreeg 't op me senewe, maor me man seit: Mens houw je gedijds, aster wat loqs is hoor je 't wel. Ik seg: bè-jij een faoder fan je kinderen? Je laot se doodgemeedereerd ferrekke. Jij het altijd an 't

MEDEDELING VOOR WAPENBROEDERS

Bij de zendingen lectuur, die in de week van 18 t/m 23 Nov. den Dienst Welfare hebben verlaten naar naar alle troepen in de archipel, bevinden zich de dagbladen en tijdschriften, die door het personeel van de Philipsfabrieken verzameld en naar Indië gezonden zijn. (Zie Wapenbroeders Nr. 20 dd. 31/10: Een Voorbeeld).

Naar aanleiding van deze zendingen schreef het Inzamelingscomité de volgende brief aan de militairen in de Oost:

Bijgaande zending tijdschriften zijn het resultaat van een inzamelingsactie voor boeken, tijdschriften en kranten, welke op initiatief van enkele mensen uit ons bedrijf en met medewerking van het gehele personeel in de tweede helft van Augustus 1946 is gestart en welke nog steeds voortduurt.

Over de hele linie hebben wij gemerkt, dat iedereen het als een opluchting voelde, dat hij iets kon doen voor onze soldaten van leger en vloot, die ver van hun vertrouwde huis en haard voor het Koninkrijk der Nederlanden opkomen.

Het is daarom, dat ik namens hen allen U de groeten uit Nederland overbreng met de beste wensen voor U allen.

Het is namens alle Wapenbroeders dat wij hier nogmaals het hele personeel van de Philipsfabrieken onze hartelijke dank uitbrengen voor hun blijk van medeleven met de jongens in Indië en de hoop uitspreken dat de hier gevormde band ook later in Nederland een duurzame zal blijken te zijn.

Dienst Welfare.

steun gelope, seg ik so teugenum. Hij lache! 't Was maos goed dattie fisse mos met „t Dronke Dobbertje”, bij Purremerend, anders had ik 'm nog feul meer ferteld. Laon ik nouw de eigenst dag een brief krijge. Tien blaoje, mens ik verskoot 'r fan”.

„Nouw faoder en moeder”, schreef-t-ie, „ik heb 't hier best naor me sin. Elleke dag is 't knokke geblaose met die bruine goosers. Me sitte nouw in Kenting, 'n heel end in de rimboe, an 't front. Gistere hebbe me 'n anfal afgeslaoge, met onse seksie, fan fihhonderd eksteremiste. Se kwamme ansette met tanks en flammewerrepers en mitreljeurs! Maor me wasse niet bang en schote d'r 'n hele boel fande sokke. Die lui hebbe geen ousdouwer mot je wete.

En asse me snachs een waggie kloppe, dan mot je errug opasse, je hoort niks en die lamstraole binne bij je foor je 't weet. Dan kè-je je hoofd foor je foete sien rolle. 'n week geleje seg ik teuge m'n wachtmaat, „hei jij wat te suiipe bij je?” Maor die gooser gaf geen sjoerge. Affijn, weet ik datter wat loos is, stoot 'm an. Nouw ik doch dat de wereld fergong. Laot ie nouw so omrolle. Ik seg: „Wat gao jij beginne”. Met schiete de Eksteremiste een lichtkogel af en ik sien derek datter 'n groot nijf tusse se schouwerblaoje stak. Hardstikkesteendood had die frijer een hallef uur naos me gestaon; en ik maor klesse.

Affijn, je ben soldaot of niet.

Fan de week seit de Luit teuge mijn, „Nelis, jonge, ik wou da 'k 'r meer so had as jij, je ken wel bij 't kaojer komme”. Ik seg: „Ho Luit! an mijn lijf geen polenijse”. Laoter kreeg ik 'n reportje fan 'm; me etesblikkies waore niet skoon see die. Ken ik 't hellepe aster geen waoter is?

Nouw, maak je maor niet te dik. Fan die meide hiero mot ik niks hebbe en die Jefaone fergiftige je waor je bij ben.

Foor Pietje sal ik een leeuwefel meebrengre, as 't ken. We hebbe se al gesien, maor die gluipers benne bang foor ons en gaone poter asse me d'r an komme; de flinkers wete wel dawwe raok skiete. As ik temee nog es een aopie ken fange, dan sal ik 't ofersture in 'n kisse.

Houw je maor haoks, groete foor jullie en Opoe en foor de bure fan drie hoog achter. Nelis!”

„En so sijne nou al se briefe Meester. Enne gistere hoorde ik in de tram fertelle asdat 10 R.I. de hellef fan se manne al kwijt is.

Waorum neime se geen Atoombom, seg ik maor!

Affijn, Meester siet wel, schrijfe ken 't jong”.

Hetgeen de Meester zuchtend beaamde.

Sold. C. E. v.d. Helden.

3-11-10 R.I.

Nadruk verboden.

We hoope datter niet te feel fan sulke brief naar huis gaan. Dan krijge ze daar de kouwe koars en dat is de bedoeling niet, watte — Red.

De macht is als het hoofd van Medusa. Hij die eenmaal haar gelaat aanschouwd heeft, kan er zijn blik niet meer van afwenden. Hij blijft gefascineerd en als betoverd. Wie eenmaal de dronkenschap geproefd heeft van de heerschappij en van het bevelen, kan er niet weer buiten.

(Stefan Zweig).

„Weet U nog, generaal” Als veteranen elkaar weerzien, komen de verhalen los. Het oude leed is al lang weer vergeten, maar de oude leut blijft eeuwig leven!

GENERAAL DOORMAN OP BEZOEK

„Jongens, morgen komt hier Gen. Doorman op bezoek en nu kunnen we wat vragen aan hem over van alles en nog wat. Na denken jullie maar eens goed na wat je allemaal wilt weten, dan zullen we nu vast eens gaan kijken of je het wel aan onze sous-chef kan vragen. Het regende vragen en het slot was dat we maar op moesten houden want anders werd de Luit. die dag en de Generaal de volgende stapel gek.

De volgende dag, ik lag juist heerlijk te pitten, want ik had 's nachts op wacht gestaan, werd ik plotseling wakker. Een van de jongens stond met al z'n kracht aan mijn onderste uitsteeksels te sjoeren.

„Hee! Kom d'r uit, hij komt 'r an!”

„Wie komt 'r an?” vroeg ik nog half slapend.

„Gen. Doorman. Schiet een beetje op want hij kan hier direct al zijn. Zorg dat je er een beetje toonbaar uitziet.

Dan maar m'n stretcher af, er zat niets anders op. Ik nam me heilig voor om die Generaal eens te vragen of het nu eigenlijk wel een manier was, om zo maar plotseling aan te komen zeilen zonder vooraf belet te vragen.

Enfin veel tijd om in mezelf te mopperen had ik niet want de Generaal kon elk oogenblik komen en ik moest me nog helemaal aankleden.

Opeens zag ik mijn schoenen staan, in de één een leren veter en in de ander, van armoede, een wit touwtje. M'n andere paar was bij de schoenmaker, dus zat er niets anders op dan die gemengd geveterde apparaten aan te trekken.

Nauwelijks had ik m'n enkelstukken aangedaan of daar had je de eerste jeep al. Vlug aantreden. Meteen ging het al los. Het hele verhaal van „Geeft-acht” tot aan „In den arm geweerd” werd afgedraaid en werd de wacht gemeld.

Toen kwam hetgene, waar ik al bang voor was geweest, we werden geinspecteerd. M'n hart zonk in m'n schoenen, vooral in m'n linker waar het witte touwtje in zat. Tot overmaat van ramp kwam de strik ook nog onder m'n enkelstuk vandaan.

Ja hoor, daar had je hem al. Het angstzweet brak me uit, want als hij wat van mijn schoenen zou zeggen, dan kon ik m'n aanstaande verlof wel afschrijven. De

Overste was er tenminste bij. Ik dorst de Generaal niet aan te kijken. Hij nam me van top tot teen op. Wat bleef hij lang naar mijn voeten kijken. Nu zal je het krijgen dacht ik. Nee hoor hij liep door en zei er geen woord over.

De moed kwam weer met rasse schreden bij me terug. We zitten ook eigenlijk midden in de rimboe dacht ik en hij zal wel snappen dat we hier nu niet bepaald grote zorg aan ons toilet besteden.

We konden inrukken en gingen met z'n allen naar het z.g. recreatie zaaltje. De Generaal liep met ons mee, plantte zijn zitvlak op de tafel, die van angst allerlei geluiden maakte en begon met een „En jongens hoe bevalt het jullie hier?” Zo heel gewoon kwam het er uit, net of hij als soldaat tussen z'n kameraden zat. Hij ging verder met vragen hoe het thuis was, of de post geregeld kwam enz. De antwoorden kwamen van onze kant eerst wat stijfjes, maar later kwamen ze toch vlotter.

Ineens stond hij op en met een armzwaai was het „Nu jongens ik zal ze in Holland de groeten van jullie doen en houd je maar taai!” Weg was hij en van al de vragen die we de vorige avond af in ons hoofd hadden gestampt, was er niet één over onze lippen gekomen.

Of het nu een Generaal was of niet, dat kon ons bitter weinig schelen. We vonden hem allemaal een „Moord-peer!”

Oorl. Vrijw. H. Schnitger 220126002

I Cie — II — 4 R.I.

„W” Brigade.

OOK AVONTURIERS

Een militaire trein vertrok uit Amersfoort en omdat ik iemand na wuifde, waar aan ik nu niet direct een hekel heb, wuifde de bezetting van de hele trein naar mij, zo zijn soldaten en het is hen vergeven. Toen de trein verdwenen was, vroeg een oud moedertje mij: „Gaan ze naar Indië, jufvrouw”? „Nee, gelukkig niet”, luidde mijn antwoord, „ze gaan naar Groningen”. „Nou”, vond toen het moedertje, „dat is toch ook ver weg”.

Ellie.

De uitverkorenen uit de troep zijn nog niet de uitverkorenen van het Selectiecentrum. Hier gaat het om de beste van de beste!

GIJ, DIE HIER BINNENTREEDT...

HET OFFICIERS SELECTIECENTRUM TE BANDOENG.

Ergens in Bandoeng staat een gebouw, waaromheen een waas van geheimzinnigheid zweeft. Grote borden met „verboden toegang” staan bij de toegangen.

Degene, die aangezegd is, om zich naar dit gebouw te begeven, doet dat schoorvoetend. Allereerst omdat hij niet weet, wat hem boven het hoofd hangt. En verder, omdat hij weet, dat de drie dagen, welke hij binnen de muren van dit heiligdom verblijft, zullen beslissen over zijn militaire loopbaan.

Verlaat hij deze „heilige hallen”, en vraagt een kameraad hem, wat hij daarbinnen alzo meegemaakt heeft, dan zwijgt hij. Want ook zijn lippen zijn verzegeld.

Dit gebouw is het Officers Selectie Centrum. En deze geheimhouding omtrent alles, wat daarbinnen omgaat, is niet, omdat dingen geschieden, waarop het Koninkrijk staat of valt, maar omdat dan het psychotechnisch onderzoek, dat daar toegepast wordt op hen, die misschien officier zullen worden bij de Nederlandsche strijdkrachten, in waarde daalt, aangezien de ex-candidaat zijn bevindingen altijd op een verkeerde manier zal overbrengen aan den a.s. candidaat. Dit maakt uiteraard, dat ook een publicist, die daarginds is doorgedrongen, zijn bevindingen maar niet zonder meer aan het papier kan toevertrouwen. Maar een klein tipje van den sluier kan toch wél opgelicht worden, allereerst om hen, die mogelijk zullen worden opgeroepen om zich te onderwerpen aan dit onderzoek, wat gerust te stellen en hun te toonen, dat zij niet „door de poorten der hel” den weg naar den „sterrenhemel” behoeven te betreden.

Integendeel, in het O. S. C. gaat het nogal gemoedelijk toe. De bedoeling van een psychotechnisch onderzoek is juist, om te zien, wat er in den man leeft, wat zijn idealen, zijn gevoelens en zijn kennis zijn, en vooral wat zijn karaktereigenschappen zijn. En dit kan alleen, als het slachtoffer in kwestie zich geheel op zijn gemak gevoelt en bereid is, ook alles te geven, wat van hem gevraagd wordt. Dit wordt bereikt door de sfeer in het centrum, waar alles gedaan wordt, om dit te bereiken. Waarin men zeer goed geslaagd is.

De basis van dit systeem van psychotechnisch onderzoek vond men in het Engelsche systeem. Dit werd, in iets gewijzigden vorm, teneinde het aan te passen aan de Nederlandsche toestanden, in Nieuwersluis toegepast. En nu men ook in Indië begint met de opleiding tot reserve-officier, werd on-

De president van het Officers Selectie Centrum Bandoeng, lt. kol. J. Gerritsen.

Nog steeds is het gewone gesprek over allerlei onderwerpen de beste maatstaf bij het beoordeelen van iemands kennis en ontwikkeling. De selectieofficier brengt eigenlijk alleen het gesprek aan het rollen en luistert dan geïnteresseerd en attent toe, hoe of de diverse problemen worden „getackled”.

der leiding van luitenant-kolonel J. Gerritsen te Bandoeng eenzelfde instituut geopend.

De opgeroepen kandidaten werden verzameld in Bandoeng, en in ploegen van 32 gingen zij naar het O. S. C. te Bandoeng om getest te worden.

Iedere week worden twee van dergelijke ploegen afgewerkt. Deze ploegen worden bij aankomst gesplitst in ploegen van acht: de staf van het instituut bestaat n.l. uit een president, twee groepsleiders, waarvan één vice-president is, twee psychiaters en vier selectieofficiëren.

Iedere ploeg van 8 man komt in handen van een selectieofficier, terwijl de groepsleider tezamen met den psychiater twee ploegen onder zich heeft.

Groepsleider, psychiater en de beide selectieofficiëren beoordeelen elk uit hun eigen hoek den man. Zij leggen hun meeningen naast elkander en uit deze drie meeningen trekt de president zijn conclusie.

In het algemeen wordt vereischt, dat de kandidaten over een einddiploma H. B. S. of M. U. L. O. beschikken. In Nederland is dit anders: men huldigt daar de leus „iedereen kan officier worden”, hetgeen betekent, dat men niet allereerst kijkt naar diploma's, doch dat voor ieder, ook voor den man met alleen een lagere opleiding den weg openstaat, mits hij door zelfstudie beschikt over de noodige algemeene ontwikkeling, de karaktereigenschappen en de vermogens, die hem geschikt maken voor dezen rang.

Om nu uit te zoeken, of hij inderdaad voldoet aan de gestelde eischen, welnu, daarvoor dient het selectiecentrum.

Teneinde er zeker van te zijn, dat men den man geheel onbevooroordeeld kan beschouwen en er niet de minste sprake kan zijn van „vriendjes-politiek”, verliest de candidaat zijn naam onmiddellijk, nadat hij het selectiecentrum betreedt. Hij krijgt dan uitgereikt een nummer, dat op borst en rug en bovendien op een mouwband gedragen wordt. hij wordt door ieder, ook door zijn kameraden met dat nummer aangesproken. Want ook zijn kameraden kennen zijn naam niet. Die naam krijgt hij pas terug bij het verlaten van het selectiecentrum.

En het eerste wat de candidaat, die nu „nummer zestien” heet, te hooren krijgt, is een militair bevel tot geheimhouding betreffende alles, wat zich binnen de muren van deze gebouwen afspeelt. Dit bevel wordt nogmaals herhaald, als hij weggaat.

Het eigenlijke psychotechnisch onderzoek bestaat uit een aantal lichamelijke en gees-

De voetbalcompetitie is dit seizoen werkelijk machtig interessant; met uitzondering van het Noorden, waar Heerenveen op eenzame hoogte troont — de Friezen scoorden 34 doelpunten in zeven wedstrijden — is er in alle afdelingen grote spanning en er zijn nog nooit zoveel supporters in Nederland geweest, die hun resp. clubs nog als toekomstige kampioenen zien.

In het Westen zitten DWS en Feyenoord Ajax dicht op de hielen en men hoeft geen profeet te zijn om te voorspellen dat de afdelingskampioen uit dit drietal zal komen. De verjongde Sparta-ploeg is ook heel wat mans, doch zal — ondanks vele goede resultaten — nog niet rijp genoeg blijken om dit jaar al een gooi naar de kampioensstijl te doen.

In de andere westelijke afdeling veroorzaakt het Rotterdamse Neptunus nog altijd enige deining met haar „anti-stopperspelsysteem”. Het zijn slimme jongens, die de sportjournalisten maar over hun geheimzinnig systeem laten schrijven, zodat elke tegenstander al een beetje in de war is, wanneer deze het veld in komt. Daarmee is de wedstrijd voor Neptunus al half gewonnen. Wie hun spel objectief bestudeert kan echter met de beste wil van de wereld geen bijzonder „systeem” ontdekken. Blauw Wit, Neptunus, Volewijckers en Haarlem hebben in deze afdeling nog gelijke kansen.

Opvallend is de achteruitgang van het voetbal in Den Haag. De twee resterende eerste klassers, ADO en HBS, hangen onderaan de ranglijst. ADO's enige succes is tot dusverre een gelijk spel geweest. HBS behaalde Zondag zijn eerste overwinning, t.w. op Stormvogels. Vijf maal wisten de Kraaien den internationalen doelman Kraak te passeren.

In het Oosten is de spelkwaliteit hard achteruit gegaan. Herhaaldelijk vallen er merkwaardige uitslagen te constateren. Zondag b.v. won het zwakke Be Quick (Zutphen) met 3—0 van den kampioenscandidaat Heracles. Go Ahead is de enige ploeg, die vrij regelmatig successen boekt, doch clubs als NEC, Wageningen, Heracles en Enschede zijn slechts enkele punten op de Deventenaren achter.

We noemden reeds de superioriteit van Heerenveen in de Noordelijke afdeling. Deze Friezen gaan regelrecht op het kampioenschap af en er is niemand, die het hun moeilijk kan maken.

De twee zuidelijke afdelingen stonden deze Zondag practisch stil, doordat het Zuidelijk elftal tegen Luxemburg speelde en een verdienstelijk gelijk spel behaalde (2—2) tegen hetzelfde elftal, dat met 6—2 van het officiële Nederlandse elftal verloor.

In de ene afdeeling is de achteruitgang van NAC het meest opvallend. De Bredanaars vormen nu zelfs geen bedreiging meer voor

ker tóch kreeg. en met minachting neerkijkend op „die zandhazen en blubbersjouwers”, die ergens ver onder hem hun infanteriediensten verrichten. Verbeeld je, dat hij dáártusschen verzeild was geraakt!

Wat betreft de resultaten van het O. S. C., luitenant-kolonel Gerritsen zegt hierover zelf, dat hij „zoodra hij denkt, dat het werk „goed” is, hij niet meer geschikt is voor zijn taak”. Ook bij dit werk zijn fouten mogelijk, hoe streng wetenschappelijk men ook te werk gaat.

Altijd door verbeteringen aanbrengen en zonder ophouden studeeren is het devies van elk goed selectie team.

Bram Baggerman.

het leidende NOAD, dat tot de weinige clubs behoort, die nog geen enkele wedstrijd in dit seizoen hebben verloren. NOAD heeft vijf punten voorsprong op zijn naaste concurrenten BVV en Willem II.

In de andere Zuidelijke afdeling gaat de strijd hoofdzakelijk tussen Sittardse Boys en MVV, twee ploegen, waar men in Nederland maar weinig van af weet, maar die voetbal van de bovenste plank spelen, typisch Limburgs voetbal — razend snel en geestdriftig.

Voor wie de competitiewedstrijden ook hoopgevend mogen zijn, niet voor de haren, die het Nederlands elftal moeten samenstellen, dat 27 November in Huddersfield tegen Engeland in het veld pal komen. Geen der kandidaten voor de nationale ploeg is op het ogenblik bijster in vorm. Kraak werd Zondag vijf maal gepasseerd, de Ajacieden Potharst en v.d. Linden waren zeer zwak (Ajax verloor met 5—3 van Feyenoord). De Haarlemmers Kik Smit en Roozen niet op schot (Haarlem won met slechts 1—0 van het zwakke Excelsior) en Wilkes is slechts een schaduw van hij eens was Onze enige troost kan zijn dat de Engelse profs ook wel eens een slechte dag hebben. Maar erg hoopvol is dit alles toch geeszens.

Volledigheidshalve laten we hier uitslagen van deze Zondag (10 Nov.) volgen.

District I: Hermes-Emma 3—2; EDO—ADO 2—1; VSV—Sparta 5—4; Feyenoord—Ajax 5—3; 't Gooi—DWS 4—3.

District II: Volewijckers — Xerxes 6-4; Neptunus—DHS 4-4; HBS—Stormvogels 5-1; DFC—DOS 3-4; Haarlem—Excelsior 1-0.

District III: Ens. Boys—Tubantia 4-2; Quick—Go Ahead 4-2; AGOVV—Wageningen 3-1; Be Quick—Heracles 3-z; Vitesse—NEC 1-2.

Afdeling IV: RKTUV—Helmond 3-6; Willem II—Longa 1-0; Hemondia—Vlissingen 1-1.

Afdeing V: Veenndan—Velocitas 3-2; HCS—Emmen 3-1; Leeuwarden—Be Quick 2-5; Sneek—Achilles 0-2; Heerenveen—Frisia 10-1.

Afdeling VI: Brabantia—Juliana 1-2.
Ton van Beers.

Corveeëëëre: „Hé, bin je te laot binnen-gekome gisteravond?”
Gestrafte: „Néje, ik gong tē vreug weg!”
(Ingez. door L.R. v.l. Kerkhof).

DE ZEVENDUIZEND METER

Jan Jansen, ondanks zijn zeer bekend klinkende naam, was een weinig opvallend exemplaar van de hope des Vaderlands, die vrijwillig in een van de lichte infanteriebataljons had dienstgenomen en nu als verpleger zijn Vaderland in de Oost vertegenwoordigde.

Weinig opvallend, totdat de sportofficier bekend maakte, dat er sportwedstrijden zouden worden gehouden op de een of andere dag in het vooruitzicht.

Jan Jansen begon zich te trainen voor de wedstrijd over de lange afstand, de duizend meter. Elke ochtend zag men hem zijn rondjes sjokken. Dit deden er echter wel meer. Veel aandacht werd er verder niet aan besteed. Op een keer echter verklaarde er een dat Jan Jansen nog zoo gek niet was en allengs werd er meer en meer en meer aandacht aan zijn prestaties besteed.

Op het laatst kwam men tot de conclusie dat hij zelfs een bijzonder goed figuur zou slaan op de wedstrijd. Jan Jansen, was nu algemeen bekend geworden. Zelfs de officieren, die niet gewend waren om zoo vroeg op te staan, stonden reeds voor dag en dauw buiten om Jan Jansen bij zijn training gade te slaan en zijn kansen voor een overwinning af te wegen.

Hoe dichterbij de dag van het sportevenement naderde, hoe meer men tot de conclusie kwam, dat Jan de grootste kans had, om als triomfator uit het strijdperk te treden.

De dag van de wedstrijd brak aan. Met jeeps en trucks werden de deelnemers en supporters naar het sportveld, drie kilometer buiten de bebouwde kom van de stad gevoerd.

Eerst hadden de minder belangrijke wedstrijden plaats. Toen kwam de lange afstands wedloop.

Toeschouwers rekten de halzen, om vooral niets van deze wedstrijd verloren te laten gaan.

Deelnemers namen hun posities in aan de startlijn.

Het schot viel en als de wind snelden de deelnemers weg. Maar Jan Jansen spande toch de kroon. Met lange lenige passen stootte hij de anderen voorbij en nam leiding.

De eerste ronde was hij zijn tegenstanders reeds twintig meter voor, de tweede veertig en zoo ging het door. Tegen het einde was hij de anderen reeds een ronde voorgekomen.

Toen begon er echter wat aan te haperen.

Zijn passen werden korter en korter, totdat hij afgezaakt was tot een tempo in de buurt van „op de plaats, rust”. Een geloei van aanmoediging, maar ook van teleurstelling steeg op uit de suppoorterskring.

Dit mocht echter niet baten. Jan Jansen kwam niet harder vooruit. Op veertig meter van de finish kwamen zijn tegenstanders hem al dichterbij op de hielen. Hij deed wat hij kon om nog voor te blijven, maar vlak bij het eindpunt schoten ze hem voorbij.....

De suppoorterskliek was doodelijk bedroefd. Niemand begreep hoe Jan Jansen zich zóó had kunnen laten „lappen”, de kampioen zelf nog het minst.

„Vanochtend ging het toch nog zoo goed”, verklaarde hij. Vlak voor de wedstrijd bemerkte ik dat ik mijn spikes had vergeten en toen ben ik nog frisch als een hoentje de drie kilometer heen en terug naar de kazerne gerend om ze te halen.

EEN VRAAG, EN EEN ANTWOORD

Wederom brengen wij een briefwisseling onder de algemene aandacht. In de eerste plaats omdat ook vele anderen geïnteresseerd zijn in de problemen van Drielsma en in het antwoord van den A. G. dus antwoord vind en op vele onuitgesproken vragen, maar ook om nogmaals de twijfelaars in de troep ervan te overtuigen, dat er geen zorg is van den soldaat of is bekend. En er wordt aan gewerkt om een oplossing te vinden, terwijl voor de problemen die niet opgelost kunnen worden in elk geval de bereidheid aanwezig is om toe te lichten waarom dit of dat niet kan. Waar mogelijk zullen wij meer publicatie geven aan tal van moeilijkheden, aan de eene kant om den soldaat te helpen, aan de andere kant de vele instanties die de vragen uit de troep ter behandeling krijgen. Denk niet dat er zoo geweldig veel gevraagd wordt; er is goddank geen overbodig gekan-ker in de troep, die zich wél realiseert dat de legerleiding met onnoemelijk veel moeilijkheden te kampen heeft, zoodat de soldaat pas naar de pen grijpt als het hem heel hoog zit. Maar dan nóg, mannen, een rustige, duidelijke brief, als je zeker weet, dat je voor een algemeen belang opkomt, waarvan je weet dat het ondanks de vele moeilijkheden behandeld kan worden. Dat geen extra lasten laadt op de toch reeds overbelaste rug van ons leger en het algemeene peil ten goede komt. Wanneer we ons zetten aan het schrijven van een brief en daarbij van het standpunt uitgaan dat we moeten helpen en niet vragen om hulp, verandert de toon direct, je eigen klacht wordt een legerbelang en dus waardevol onderwerp van de eerste orde. Vraag ons (de Redactie van „Wapenbroeders”) eerst eens of je eraan beginnen kan. Als het érg hoog zit, mag je donderjagen ook. Vooruit maar. Als je erg leuk donderjaagt heb je nog kans op een slof (sigaretten) ook — Red. W.B.

Zeer Geachte Heer,

Indien mogelijk zou ik gaarne inlichtingen ontvangen omtrent het ondervolgende:

Reeds diverse malen hebben verschillende menschen van het K.N.I.L. (ex P.O.W.'s) zich tot diverse instanties gewend (ook tot de R.V.D.) met de vraag, wanneer we afzwaaien en met verlof naar Holland kunnen. Steeds kwam hier een antwoord op dat hierop neerkwam, dat men dit nog niet wist.

Nu zijn er hier in deze afdeeling diverse menschen, wiens vrouw in Holland is. Uit oogpunt van gezinshereeniging hebben deze militie-soldaten een aanvraag ingediend om hun vrouw die ze in 5 jaar niet zagen naar Indië uit te laten komen. Kort geleden stond echter in de dagbladen dat die menschen die hun vrouw uit hadden laten komen uit Holland en voor-dat er een jaar om was, met verlof naar Holland zouden gaan, de overtochtscosten terug naar Holland van hun vrouw zelf zouden moeten betalen!!!!

Nu zijn hier enkele menschen wiens vrouw voor herstel van gezondheid begin 1946 naar Holland moest. Daar ze echter momenteel volkomen hersteld zijn, hun man in vijf jaar niet zagen; die man officieel voorloopig nog niet naar Holland kan, door toedoen van de regeering, en zij daarom weer voor gezinshereeniging terug komen naar Indië, loopen deze vrouwen straks de kans dat als hun man bijvoorbeeld in Maart of Mei afzwaait en in Holland verlof krijgt, dat zij hun terugkomst naar Holland zelf moeten betalen. Maar nu moet U mij eens vertellen waar moet een soldaat dat van betalen??? Van het groote (!!!) salaris soms?

U zult zeggen „laat ze dan in Holland blijven tot hun man in Holland komt”. Maar hoelang duurt dat? Officieel zegt men niets! Dat kan nog 6 maanden duren maar ook nog 2 jaar en is 5 jaar gezinsscheiding nog niet lang genoeg???

Gaarne zou ik het officieele standpunt in zulke gevallen van U vernemen.

U bij voorbaat beleefd dankend,

Hoogachtend,

J. Ch. Drielsma, 2e Bat, Veldartie.
Veldpostkantoor, Soerabaia.

In het rondschriften van het Hoofd Algemeene Personeele Zaken van 5 September 1946 (P. Ev. 328/46) wordt bekend gesteld, dat nu langzamerhand de tijd is aangebroken dat de naar Nederland geëvacueerde gezinsleden die hersteld zijn door hun resp. echtgenooten naar Nederlandsch-Indië worden teruggeroepen voor gezinshereeniging, zich

in de toekomst — wanneer wederom tot verleening van buitenlandsche verloven wegens langdurigen dienst kan worden overgegaan — zich het geval kan voordoen dat al dadelijk dan wel zeer korten tijd na den terugkeer van deze gezinsleden, de betrokken echtgenoot, vergezeld van deze zelfde gezinsleden met buitenlandsch verlof kunnen vertrekken, hetgeen voor het Land neerkomt op uitgaven voor een in feite volkomen overbodige reis voor bedoelde gezinsleden.

Door de Regeering is derhalve beslist, dat in gevallen als de onderhavige de gezinsleden van de betrokkenen, indien deze gezinsleden nog niet hier te Lande zijn teruggekeerd, slechts dan op 's Landskosten naar Nederlandsch-Indië kunnen worden teruggezonden, indien de belanghebbenden zich verplichten niet eerder dan ten minste een jaar na het tijdstip, waarop hun gezinsleden in dit land zijn gearriveerd, van hun aanspraak op buitenlandsch verlof te zullen gebruik maken.

Indien hun gezinsleden reeds in Indië zijn teruggekeerd, zullen de betrokkenen, zoo zij binnen een termijn van een jaar na terugkomst van die gezinsleden met buitenlandsch verlof vertrekken, alsnog worden belast met de kosten van de door hun gezinsleden gemaakte evacuatiereis.

Dit laatste moge wellicht hard klinken doch is in feite een niet meer dan billijke eisch der Regeering dat Zij gelet op de buitengewone zware lasten die reeds op het Land drukken van haar landsdienaren vraagt, dat zij zich bij het terugroepen van hun gezin realiseren, — dat waar zulks op 's landskosten is heen en weer gezonden — zij er rekening mee moeten houden, dat indien deze gezinnen worden teruggeroepen, zij pas een jaar na aankomst van deze gezinnen wederom aanspraak op vrije overtocht voor deze gezinsleden kunnen doen gelden.

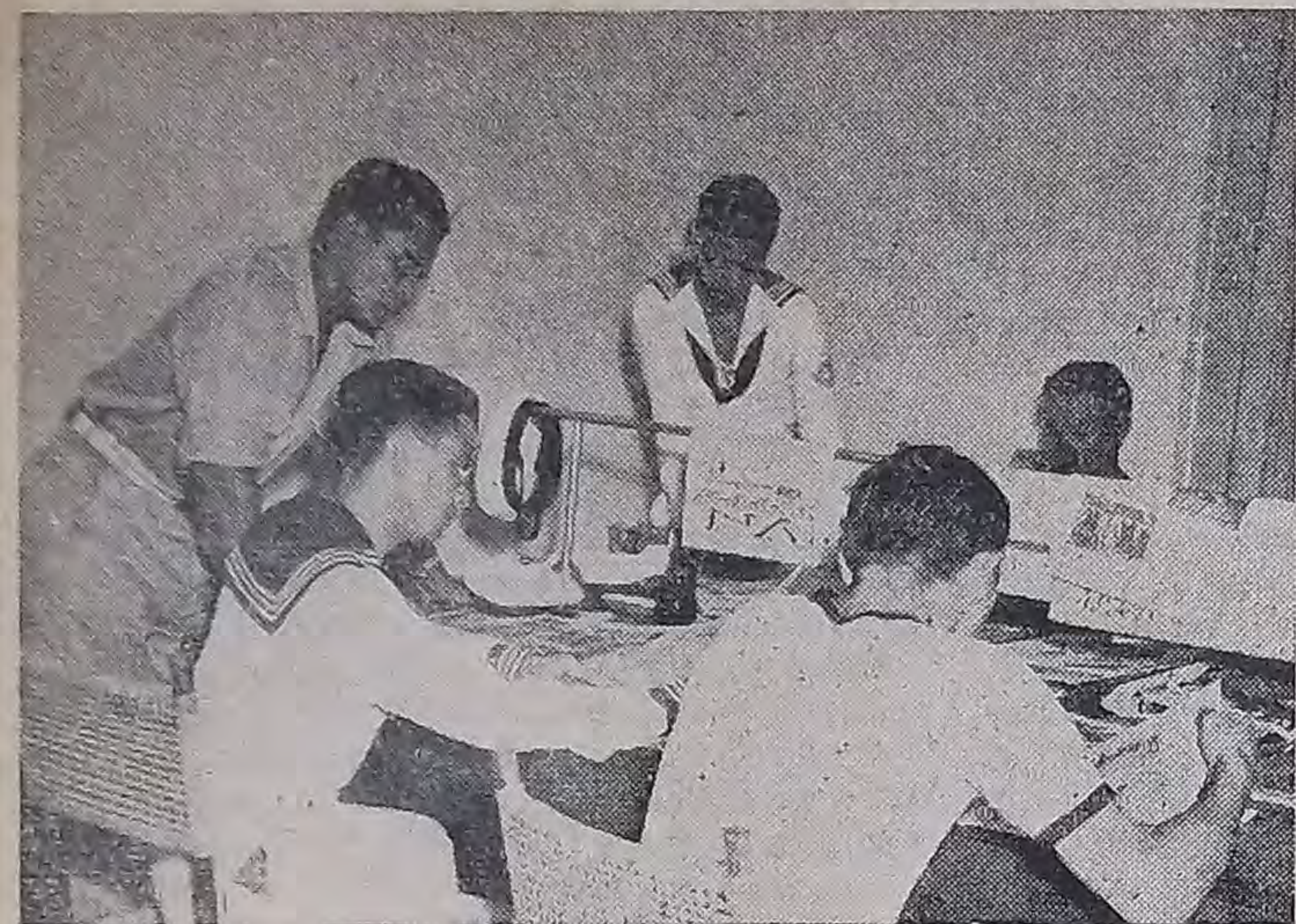
Tenslotte wordt aangeteekend, dat bijzondere gevallen, waarbij toepassing van het bewuste rondschriften van het H.A.P.Z. tot onbillijkheid zou voeren dan wel waarin het rondschriften niet voorziet, bij de Regeering kunnen worden voorgebracht.

Namens den Adjudant-Generaal:
Het Hoofd Pers. en Alg. Zaken,

Marine-cantine *

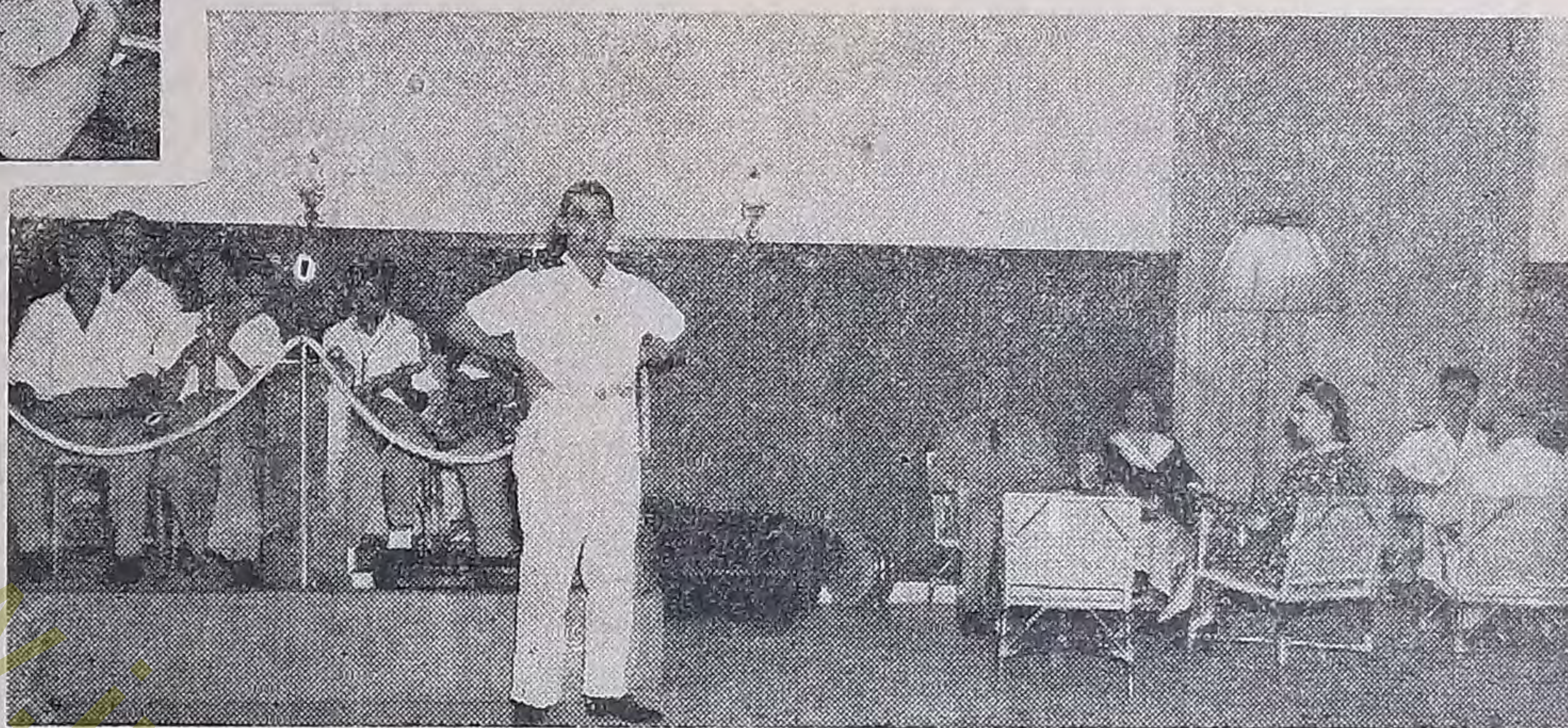
IN 'T STUURWIEL

* BATAVIA *

De leestafel is goed voorzien

Op Zaterdag-avond, 16 November opende de Commandant van de Marine Afdeeling Batavia een nieuwe Marine-cantine aan de Schoolweg, waarmee het vroegere gebouw van de Commissie Onderzoek Gedragingen een nieuwe bestemming kreeg. De cantine werd „In 't Stuurwiel” gedoopt.

De Commandant M.A.B., Kapitein - Luitenant ter Zee L.H. Quant opende met eenige welgekozen woorden de gezellig ingerichte cantine.

De artisten van het groene laken kunnen hun hart ophalen.

Een gezellige hoek op de openingsavond.

Aan de bar.

De Marineband zorgde voor de dansmuziek.

18 Met Hr. Ms. „EVERTSEN” door de Groote Oost

Als je zoo pas uit een vliegtuig vol luchtzieke passagiers gestapt bent, is het gevoel van vaste grond onder je voeten een prettige gewaarwording, om niet te zeggen een uiterst aangename sensatie. Maar als je dan meteen de troosteloze Ambonsche ruines beschouwt, dan wordt je prettige gevoel direct de kop ingedrukt.

Als je over de prachtige baai het stadje tegemoetvaart, vormt het een droef contrast met de schitterende omgeving. Enkele atap-huisjes zijn opgetrokken op de fundamente van verwoeste huizen, hier en daar staat een groep tenten en verder niets dan verwoesting.....

In een auto ga je dan door de onverlichte straten naar de pasanggrahan, nog geheel onder de droevige indruk van je eerste ontmoeting met Ambon. En die stemming wordt er niet beter op als je in het gast-

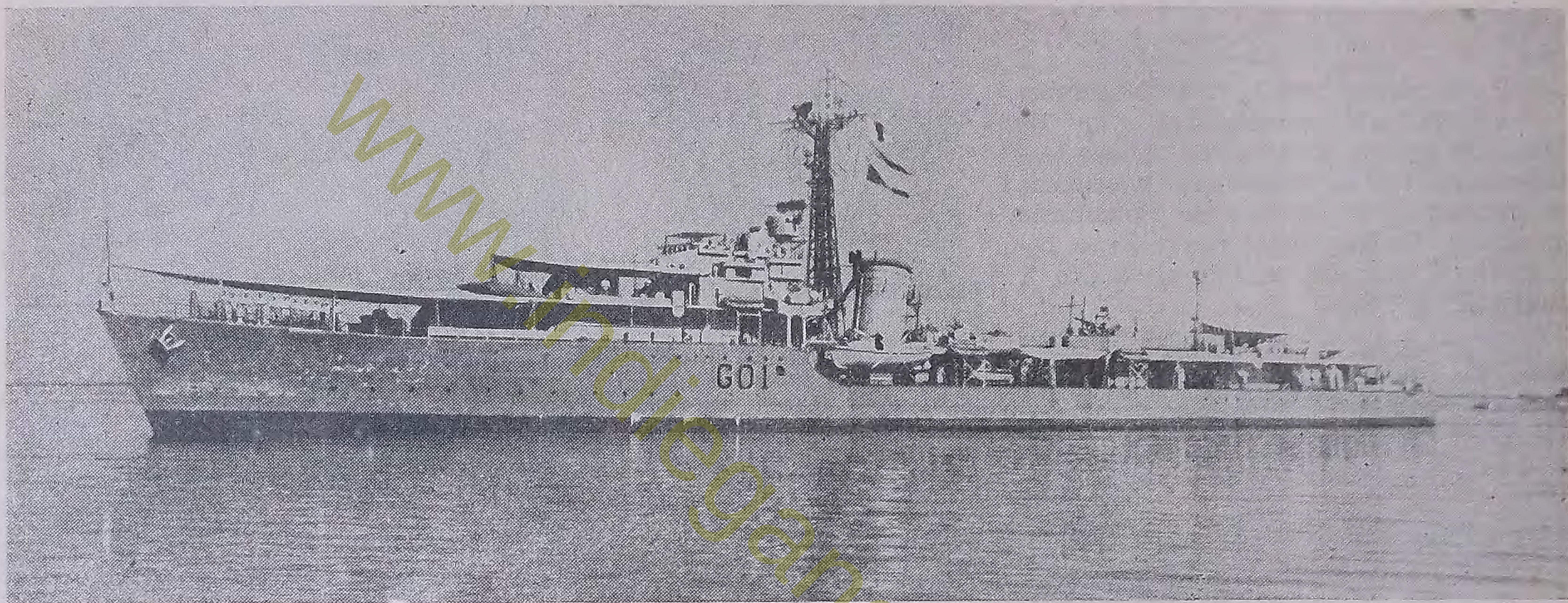
male leven aan boord van een oorlogsschip begint weer. Uit de kombuis stijgt de etenslucht op, die je hongerig maakt. De barbier knipt weer, de matrozen zijn natuurlijk of aan 't bikken of aan 't verven, de monteurs loopen met zeer ingewikkelde sleutels rond en boven, hoog op de brug, troont de officier van de wacht, die het schip naar zijn volgende bestemming moet brengen, naar Endeh op Flores.

Dat de aankomst van een schip op Endeh reeds een gebeurtenis van belang is, behoeft geen betoog, maar als het een oorlogsschip vol met lachende Jannen is, is het vanzelfsprekend wel een zeer bijzondere gebeurtenis. Direct zwermen dan ook de prauwtjes om het schip heen, en er wordt van alles te koop aangeboden, kippen, eieren, bananen, ananas, kains enz. en voor prijzen die den, op dit gebied niet verwenden Bataviaan,

gebouwd, de nauwe kronkelende straatjes, het doet een beetje Napolitaansch aan. Vermoedelijk de Portugeesche invloed, die aan Timor iets Zuid-Europeesch heeft gegeven.

Het eerste wat je opvalt, als je van de wrakke steiger af komt lopen, is de overweldigende, stoffige hitte en de troosteloze verlatenheid. Alleen militairen wonen in dit complex van ruines in een min of meer afdoend opgelapt huis. Achter prikkeldraad zitten een honderd Japsche oorlogsmisdadigers hun gerechte straf af te wachten. Een enkele jeep rijdt door de straten, wolken stof en puingruis achter zich opwerpend. Maar zoo tegen de avond verandert het beeld als de frissche witte uniform van de Jantjes zich in de straten vertoonen.

Op het voetbalveld wordt het weer uitgevochten, ditmaal de „Evertsen” tegen de

vrije huis niemand aantreft, en het bovendien van licht verstoken is.

Maar na een flinke nachtrust blijkt alles nog weer een beetje mee te vallen. Als je over de vermoeienissen van een lange vlieg-dag heen bent, bekijk je de zaken weer wat opgewekter. Er zijn mensen die werken en kinderen die spelen, er zijn militairen, doktoren en verpleegsters, en allerlei dingen die op herstel en opbouw wijzen.

Maar toch, het blijft een verademing als je dan na eenige dagen op het gastvrije dek van Hr. Ms. „Evertsen” stapt, en je vergeet snel de ongemakken van de laatste dagen. Een Jan neemt je koffer op zijn nek en sjouwt er mee weg. een andere, al even hulpvaardig, zegt (nadat je schoone witte broek net vol met grijze verf zit) heel welwillend: „Kijk uit, meneer. pas getjet!”

En de ontvangst is dan weer zoo prettig, dat je al weer vergeten bent dat je een grijs-gestreepte broek aan hebt, tot je in de longroom daar de noodige grapjes over hoort debiteeren.

Overigens, zooals op elk goed schip, overheerscht ook op de „Evertsen” de verflucht en sta je, als eenigszins onwennige gast, ieder oogenblik je handen of kleeven van verf te ontdoen.

Dan is het „voor en achter”, het schip is los van de kade, de scherpe bootsmansfluitjes zijn verstomd, en de boeg van de Torpedobootjager zoekt zijn koers op. Het nor-

fantastisch laag lijken. Behalve de kains dan, waarvoor prijzen van honderd tot honderdvijftig gulden gevraagd.... en gekregen worden.

In tegenstelling tot Ambon, maakt Endeh, dat eveneens ernstig beschadigd is, een zeer verzorgde indruk. Bloeiende boomen, keurig onderhouden bloemperken, netjes afgestoken grasranden langs de wegen, alles doet hier bijna denken aan Holland in zijn beste tijd.

Endeh is ook in het bezit van een keurig verzorgd voetbalveld, waar de bemanning van de „Evertsen” de vreedzame strijd aanbindt tegen de Florineez (Floressers? Florentijnen?).

Welk elftal het sterkste was, kan niet worden uitgemaakt, want in de tweede helft van de wedstrijd gaf de eenige bal die men had, den geest! De wedstrijd kwam tot een vroegtijdig en roemloos einde.

Maar de tijd voor vermaak is voorbij, de laatste sloep vertrekt naar boord, het anker wordt ingedraaid en even later stuwten de machtige machines de jager weer voort, in Zuidelijke richting, naar Koepang, dat een uur of 12 later bereikt wordt.

Het is net dag als het schip in de baai voor anker gaat. Reeds van boord af zijn de ontzettende verwoestingen te zien, die de oorlog hier heeft aangericht. Het is nog te zien, wat een grappig stadje dit vroeger geweest moet zijn. De witte huizen, nu alleen nog kale muren, tegen een heuvel op-

in Koepang gelegerde Landmacht en er heerscht groote vreugde bij de Marine als de overwinning uit het vuur gesleept wordt. Dan is het donker en in het donker schitteren de lichtjes van het oorlogsschip feestelijk in de donkere baai.

Den volgenden dag is het weer „anker op” en zetten we koers naar Makassar. Onderweg doen we even Bonerate aan waar de dokter met zijn veel-begeerde medicijnen de wal op gaat.

De sloepen kunnen wegens ondiepte niet aan de wal komen, en het laatste gedeelte moet dan ook worden afgelegd in wankele, inheemsche prauwtjes. Heelemaal zonder natte voeten komen we er niet!

In de groote kampong komen direct de zieken en belangstellenden uit alle hoeken en gaten toegestroomd. De gezondheids-toestand is hier slecht, vele mensen met afschuwelijke wonden en zweren worden geholpen met een „soentik”, de dokter en zijn verplegers hebben handen vol werk. En nog lang niet allen zijn geholpen als de voor anker liggende „Evertsen” zijn waarschuwend stoomfluit laat hooren. Aan het dorpshoofd wordt nog een hoeveelheid kinine gegeven ter eerlijke distributie en dan stijgen wij, onder luid gejuich van de bevolking, weer in onze uitgeholde boomstammen, met een eenigszins benauwd kloppend hart. Maar als we dan weer op de „Evertsen” staan, dan gaat even de gedach-

te door je hoofd: „Zou er wel een betere vorm van vlagvertoon bestaan dan deze?”

Aan boord wordt dan bekendgemaakt dat er verandering in het vaarplan is gekomen. Niet naar Makassar, maar naar Menado.

Een teleurstelling? Welnee, dan zien we die plaats ook weer eens.

En de scherpe boeg van de „Evertsen” snijdt door het donkerblauwe water, Noordwaarts, een schuimbaan merkt den weg die het schip gegaan is.

En zoo arriveeren we in onze „twaalfde provincie”. Zou het hier anders zijn dan elders? Neen. Een enkel groot, weinig beschadigd huis torent boven de haastig opgetrokken en reeds weer verzakkende atap-huisjes uit. De dakbedekking bestaat uit roestige, kromme ijzeren platen. Maar ook hier zijn weer tekenen te zien van voortgaand herstel, de voortgang van opbouw is ook voor onze leeken-oogen duidelijk zichtbaar.

* Maar onze reis naar Menado heeft nog een bepaalde bedoeling.

Eenigen tijd geleden is bij het opruimen van Japansche mijnen een ongeluk gebeurd dat het leven kostte aan twee Marinemannen.

Wij zijn gekomen om onze kameraden, die in dienst van het vaderland hun leven gaven, te eeren. 's Middags reedt een compagnie matrozen aan rond de graven, een geestelijke houdt een toespraak, de Compagnie presenteert het geweer.

Twee matrozen leggen een krans op de graven, de Commandant brengt langzaam zijn rechterhand naar zijn pet, roerloos staan de officieren, onderofficieren en manschappen en gedenken in eerbied en bewondering hun makkers.

Dan is de korte plechtigheid voorbij.

Den volgenden dag worden nog kransen gelegd op de graven van de bij deze ramp omgekomen burgers, als stille hulde van de Koninklijke Marine.

Dan, 's middags, als het zonnetje weer behoorlijk steekt, verlaat de „Evertsen” Menado weer. Naar buiten, de frissche zeewind tegemoet. Tarakan is de volgende pleisterplaats. Voor we ons door de mijnenvelden gewrongen hebben en aan de kleine steiger liggen, ruiken we de olie al, en dat is geen wonder.

Als een bosch rijzen de boortorens op vele plaatsen op. Torens, motoren, opslag-tanks, machinehallen, nog meer torens, pompen, in nijvere eentonigheid en overal olie, olie, olie. In buizen, in drums, in tanks. Heel Tarakan ruikt er naar, geen sconde van den dag laat de olie je alleen. Als je het niet onder je vingers voelt, dan proef je het, als je het niet proeft, dan ruik je het.

De B.P.M. organiseert een excursie voor ons, en dat wordt bijzonder op prijs gesteld. Vol bewondering staan de Jannen te kijken naar alles wat door onze oliemensen in zoo'n korten tijd voor elkaar gebracht is. Een half jaar geleden was er niets dan een chaos van verwrongen ijzer en afgebrande huizen, goedangs en fabrieken. Nu heeft de productie weer 30% van het voor-oorlogsche peil bereikt en stijgt nog dagelijks. Bovendien is dit „eiland in de uithoek” voor een groot deel self-supporting gemaakt, er worden huizen gebouwd met steenen uit eigen steenbakkerij, er is een meubelfabriek, een pottenbakkerij en allerlei andere bedrijven. Als Nederlander ben je er trotsch op, als je ziet wat hier door je landgenooten tot stand is gebracht. Het geeft je weer een dosis zelfvertrouwen, als je ziet waartoe ons volk in staat is.

Een waterpolo-wedstrijd wordt door het zevental van de „Evertsen” tegen de goed-

geofende Tarakan-ploeg verloren met 2-0, maar een uitermate gezellige afscheidsavond in de soos doet ons dat verdriet weer vergeten. En dan gaan we weer verder.

In de bocht van Toli-Toli wordt even het anker uitgegoid. In de zon blinken de ijzeren daken van een flinke kampong. Al te lang blijven we niet, we hebben nog een heel programma af te werken.

Haal op dus, dat anker. Verder weer, het ruime sop tegemoet.

Dat op zee zijn beteekent voor vele buitenstaanders niet anders dan een min of meer gedwongen vacantie, waarbij je geniet van de frissche wind, de zon en het water. Maar voor de bemanning van een schip, en zeker van een oorlogsschip, beteekent het heel wat meer. De timmerman, de schoenmaker, de koks hebben hun handen vol. En aan dek moet er geschrobd en geboend worden, en er is ook altijd wel wat te blikken en te verven. Wat de netheid en zindelijkheid betreft hebben de Nederlandsche oorlogsschepen een reputatie te verliezen, maar aan boord van Hr. Ms. „Evertsen” loopt die goede naam geen gevaar.

Dat wil niet zeggen dat er alleen gelet wordt op de huishoudelijke diensten en het uiterlijk van het schip. Ook in andere zaken dient oorlogsschip paraat te zijn. De ingewikkelde vuurleidingstoestellen, torpedo's, dieptebommen, radioinstallaties, radar en nog vele andere moderne wapens en installaties moeten regelmatig en nauwgezet onderhouden en beproefd worden en dat geeft werk genoeg.

Intusschen wordt ook de taak, die alle Marineschepen in deze tijd volvoeren, het

Z. K. H. Prins Bernard bezocht het Opleidingskamp van de Koninklijke Marine te Loosdrecht, en woonde verschillende lessen bij. Hiernevens een les „splitsen en knopen” en een theorie-les. Natuurlijk was het „Zondagsch tenue” voor het hooge bezoek.

waken voor veiligheid en recht ter zee, niet vergeten. Verdacht uitziende prauwen, die mogelijk gestolen goederen of smokkelwaar vervoeren, worden regelmatig aangehouden en onderzocht. Maar werkelijk groote avonturen of sensationele gebeurtenissen heeft de „Evertsen” tot nu toe niet veel meegemaakt.

En de bemanning vindt dat best, de „Evertsen” is een goed schip dat de Nederlandsche vlag door de heele uitgestrekte Groote Oost voert, zonder kanongebulder en zonder veel lawaai.

F. Mannerts,
Marine Correspondent.

Correspondentie

Jeanne van Willigen uit Rotterdam zou graag correspondeeren met een Marineman in Indië.

Jeanne is 22 jaar oud en woont in de Crooswijkschestraat 30b — Rotterdam.

Een tragedie in brieven

*

*

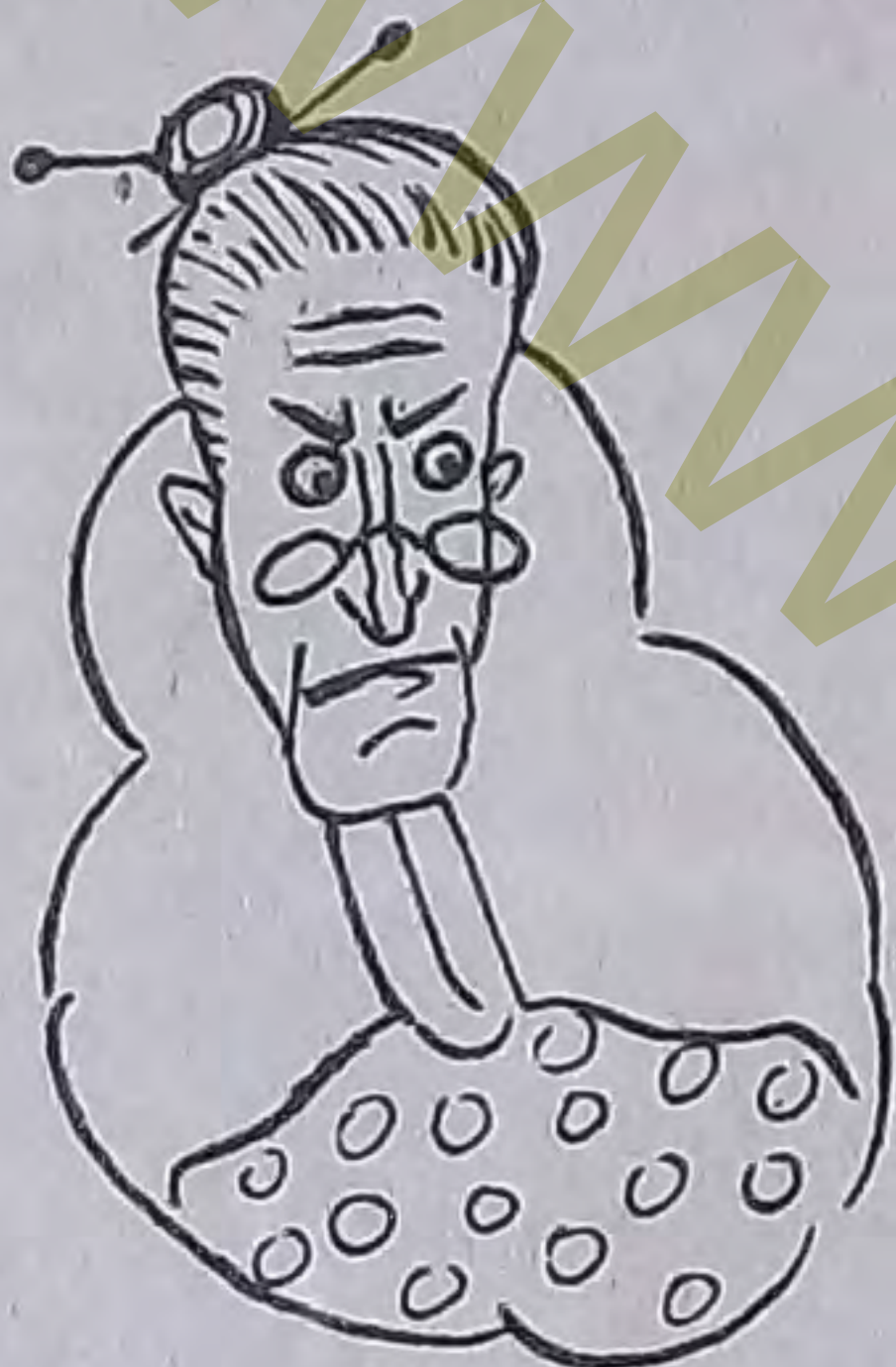
„De toon van de officieren is, zooal niet grof, dan toch veelal laatdunkend en sarcastisch (voor den marine-officier geldt immers slechts de beroepsman); van een persoonlijken band, eventueel met de ouders, is geen sprake”. (Weekblad „De Linie” in een Marine-artikel).

De toon van de officieren

Van den Commandant der Zeemacht aan de commandanten van alle schepen en inrichtingen aan den wal.

„.....deel ik U voorts mede, dat ter bestrijding van deze misstanden in het leven is geroepen de Dienst Hart en Gemoed (Dienst H. en G.). Tot hoofd van dezen dienst is benoemd Mej. Agatha Zoetebrood, fröbelonderwijzeres te Den Helder, met den rang van Kapitein ter Zee KMR. VSD. Bij elke eenheid zal een contact-officier worden aangesteld. Met de uitvoering van deze order is belast.....”

Mej. Agatha Zoetebrood

Aan den Heer Commandant van het Opleidingskamp te

Gisteren weenend thuis gekomen

„..... is mijn zoon, J. G. W. van Kouwendruk, gisteren weenend thuis gekomen. Bij navraag bleek, dat een Uwer onderofficieren hem moet hebben toegevoegd: „Zoo lapzwans, kon jij van morgen weer eens niet op tijd uit je vlooiennest komen?” Daer wij thuis een dergelijke laatdunkende en sarcastische toon niet gewend zijn, moet ik U met de meeste klem verzoeken.....”

w.g. Mevrouw A. A. van Kouwedruk geb. Haaletand”

Aan den Heer Commandant van Hr. Ms. kanonneerboot

„.....dus kan ik niet toestaan, dat mijn zoon omgang heeft met die opgeschilderde secretaresse, die juffrouw Zaza Tierelier. Zoodat ik U wilde verzoeken.....”
w.g. Willem Pronk Sr.

Dat mijn zoon omgang heeft.....

Aan den Heer Commandant van Hr. Ms. kruiser

„..... alsdat mijn zoontje, de marinier Japie Jansen, thuis altijd wollen borstrokken heeft gedragen, omrede hij het zoo zwak op de borst heeft en droeg hij bij zijn laatste verlof alleen een dun flodder-ding onder zijn kiel. En wilt U nu maar zorgen, dat Japie voortaan de wollen borstrokken draag.....”

w.g. Weduwe Janssen.

Altijd wollen borstrokken heeft gedragen

Van het Hoofd van den Dienst Hart en Gemoed, de kapitein ter Zee V.S.D. Agatha Zoetebrood.

..... Zult U er in dit verband goed aan doen, wekelijks een uur Theorie Gekuischte taal te houden voor al Uw ondergeschikten boven den rang van korporaal. Onze Dienst zal zich belasten met aanbieden van schriftelijke excuses aan mevrouw Van Kouwendruk-Haaletand.”

Een uur Theorie Gekuischte taal

„..... Zal het wellicht aanbeveling verdienen, een Uwer officieren een rapport te doen uitbrengen over den levenswandel van mej. Zaza Tierelier, en den lichtmatroos Willem Pronk op vaderlijke wijze te onder-

houden en te wijzen op de gevaren, die den zeeman in dezen vorm kunnen bedreigen...”

Op vaderlijke wijze te onderhouden

„..... Geef ik U in overweging, den marinier Jaap Jansen in een vertrouwelijk gesprek van man tot man het nut van wol-

Het nut van wollen borstrokken onder het oog te brengen

len borstrokken onder het oog te brengen en hem vervolgens met vriendelijken, doch beslistten aandrang te overreden, aan de wenschen zijner moeder tegemoet te komen.....”

Aan het Hoofd van den Dienst Hart en Gemoed.

„.....Echter moet ik U tot mijn leedwezen mededeelen, dat het succes van de Theorie Gekuischte Taal niet bijzonder is geweest. Met name de onder-officieren hebben zich alle moeite gegeven de aanwijzingen op te volgen, doch wanneer zij zich op wellevenden en hartelijken toon tot de manschappen wendden, om deze op gemaakte vergissingen te attenderen, kregen zij in 95% der gevallen ten antwoord: „Als je mij wilt be-

lazeren moet je vroeger opstaan,” hetgeen uiteraard antwoorden uitlokte, die niet in alle opzichten met de gehouden theorie strookten.

En hebben wij den luitenant-ter zee 2e. klasse Luchthart opdracht gegeven, een persoonlijk onderzoek in te stellen naar de gedragingen van Mej. Zaza Tierelier, doch hebben wij na zijn vertrek

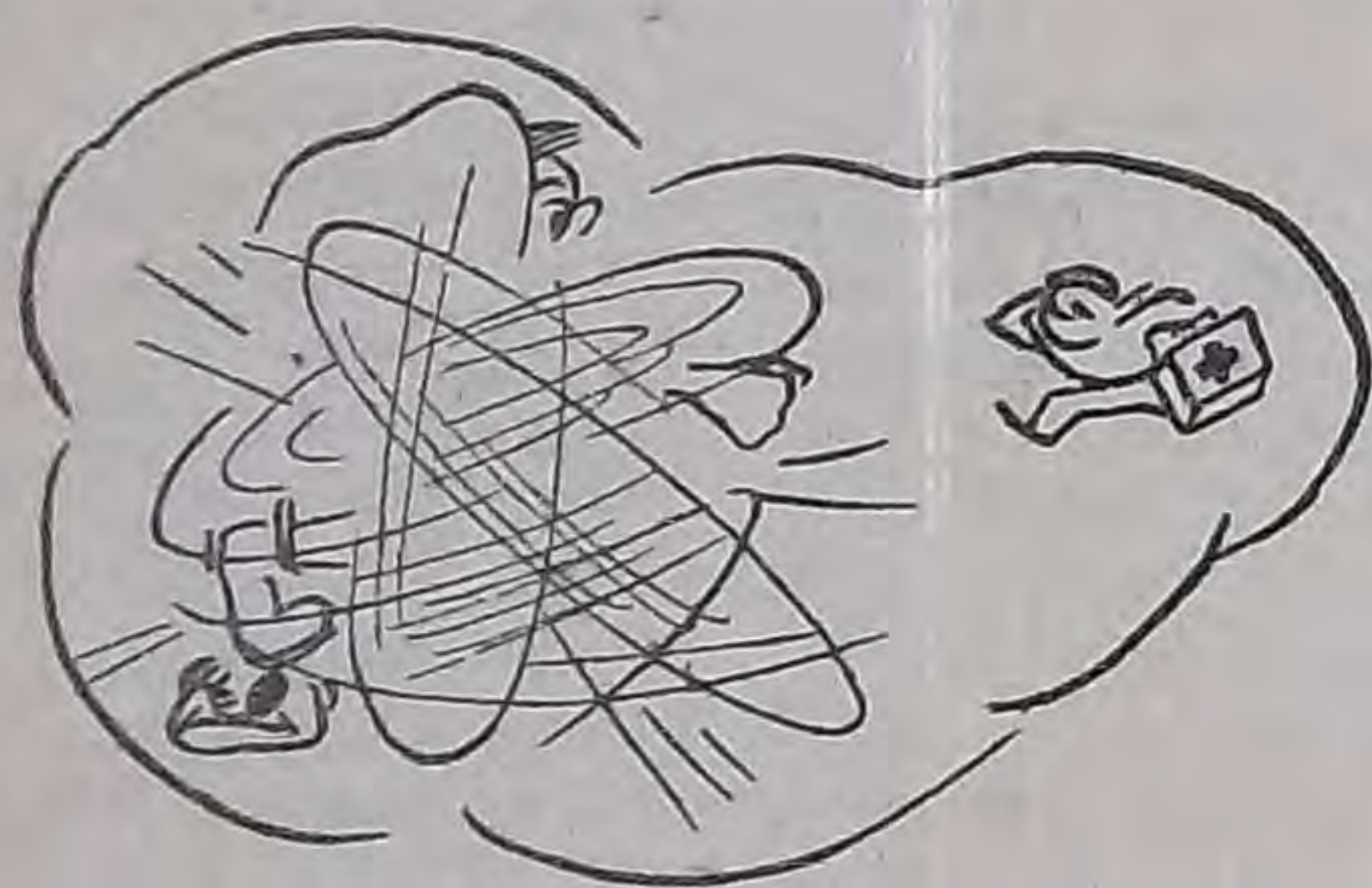

De onkosten aan dit rapport verbonden

niets naders van hem vernomen, behoudens een telegram uit Brussel met verzoek om nieuw voorschot terzake van de onkosten aan dit rapport verbonden....."

„..... Nadat de marinier Jaap Jansen alle argumenten ten faveure van wollen borstrokken energiek had afgewezen, met het motief, dat deze zoo naar kriebelen, hebben wij met behulp van enkele korporaals getracht, het ouderlijk bevel met geweld ten uitvoer te leggen.

De korporaals bevinden zich momenteel in den ziekenboeg, de marinier Jansen is ter zake van insubordinatie en beschadiging van meerderen in arrest gesteld, terwijl de restanten van de wollen borstrokken als poetsdoeken zijn uitgegeven....."

Het ouderlijk bevel (met geweld ten uitvoer te leggen)

Van den Commandant der Zeemacht aan de commandanten van alle eenheden.

Den kapitein ter zee Agatha Zoetebrood eervol ontslag verleend

„..... Deel ik U mede, dat de Dienst Hart en Gemoed met ingang van heden is opgeheven. Tegelijkertijd is aan den kapitein ter zee Agatha Zoetebrood eervol ontslag verleend als hoofd van dezen dienst, met gelijktijdige toekenning van den titulair rang van Schout bij Nacht, onder dankzegging voor de gewichtige, zij het kortstondige diensten den lande bewezen....."

(„Overal”).

Woensdag 20 November jl. had op het terrein van het Departement der Marine te Batavia de plechtige beëediging plaats van een drietal nieuw benoemde officieren der Koninklijke Marine, te weten de Officier van Administratie der 2de klasse KMR-SD MR. J.W. van Burlage, de Luitenant ter Zee der 3de klasse KMR-SD F. C. Goedhart en de Marva-Officier der 4de klasse Mejuffrouw B. van Hinlopen Labberton.

De plechtigheid werd opgeluisterd door de Tamboers en Pijpers van de 7 December Divisie, wier muzikale medewerking niet alleen op hoogen prijs werd gesteld, doch tevens een hernieuwd bewijs was van de uitstekende samenwerking en verstandhouding tusschen Zee- en Landmacht.

Zij droeg daarbij een bijzonder karakter in verband met het feit, dat voor de eerste maal sedert de Japansche bezetting het gebruikelijke ceremonieel werd in acht genomen.

Na de in carree opgestelde officieren,

onderofficieren, gewapende wacht en équipage te hebben geïnspecteerd, hield de Commandant der Marine Afdeeling L. H. Quant, een korte toespraak waarin hij de beteekenis van den eed van trouw aan Hare Majesteit de Koningin memoreerde en die in het licht der omstandigheden waarin wij thans leven nog meer diepte heeft.

Hierna werd onder den roffel der trommen en het presentieren van de geweren de ban geopend. Terwijl de Pijpers zacht het „Wilhelmus” ten gehoor brachten, werden hierop de Koninklijke Besluiten voorgelezen. Vervolgens legden de drie nieuw benoemde officieren den eed af in handen van hun Commandant, den Kapitein-Luitenant ter Zee Quant, die hen daarna gelukwenschte en welkom heette in het officierskorps. De Overste besloot zijn woorden met een driefwerv hoezee op H.M. de Koningin.

De plechtigheid werd met een défilé besloten.

De ZEESLANG

Wij, de nieuwe opleiding, waren deftig in 's Ceuninckx Rock de valreep opgeklauterd; we hadden de driekleur van Harer Majesteit „Geschrapt-door-Censuur” gegroet; we waren door den langen bootsman in ontvangst genomen. En Fransje had per ongeluk gezegd:

„Dieje vent studeert vast voor hijpaol. Hedde ge ooit zo'n lengte gezien!” Fransje komt uit Brabant. (De bootsman uit Harlingen).

Volgende dag moest Fransje gaan kijken „of de pijpen nog gestopt moesten”.

Dat hoefde niet. O nee? had de bootsman geglundert „of 't-ie dan als de weerlicht bij den kabelgast een kistje batterij-signalen ging halen”.

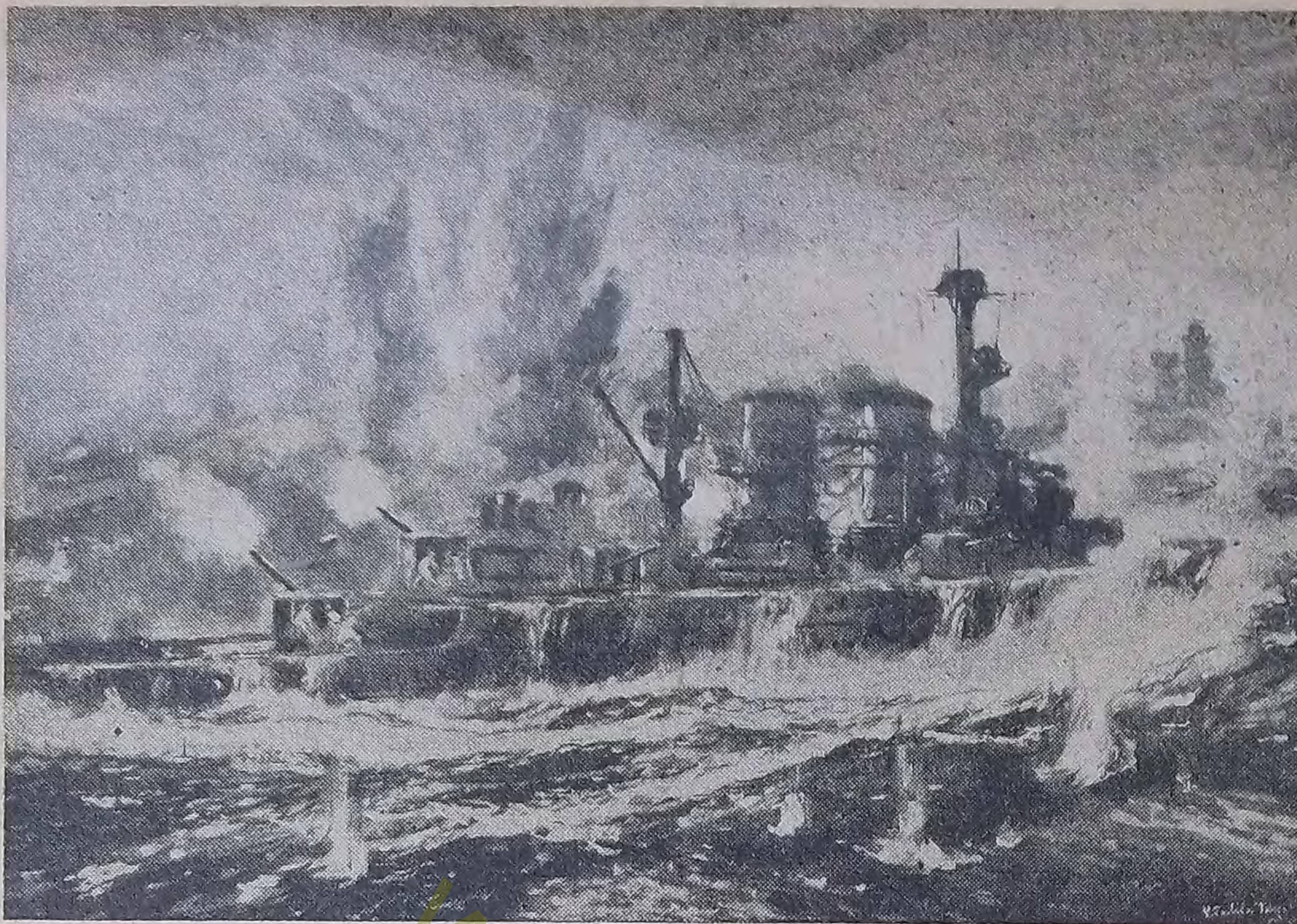
Toen Fransje terug kwam (de kabelgast lag nog te krimpen) stond de bootsman hem al op te wachten: „Haalt die balk weg

Onmiddellijk!!” Fransje raapte in arren moede het lucifertje op en stond nog naar de brug te kijken, waar hij de „bootsmanskist” vermoede, waar hij dat gekke ding moest deponeeren, toen Jan voorbijkwam; Fransje werd ingelicht, en draaide zich verontwaardigd om, om weg te lopen. De bootsman mocht-es meer van die aardigheidjes hebben, Maar de boots had hem in de gaten: „eej waar loop jij heen?!” Toen plofte Fransje: Ik ga 'n paar meter zeeslang ophaalen voor 't sloependek te spuiten, boots!”

Er was een geluid achter de bootsman; daar schudden tweemaal tweënhalf galons van de pret.

„Front maken! Commandant!”

(Van een zéér specialen Marine-correspondent).

MANNEN VAN DE JAVA-ZEE KONINKLIJK ONDERSCHIEDEN

Wat zich op den avond van de 27ste Februari 1942 in den tropennacht van de Java Zee heeft afgespeeld, is door het scherm, dat snel daarop door de Japansche bezetting van Nederlandsch-Indië over den Archipel viel, jarenlang gehuld geweest in de vaagheid van onvolledige berichtgeving, welke men verkreeg uit de mond van de zeer weinige overlevenden van den zeeslag, en die bovendien aan den Japanschen greep wisten te ontkomen. Thans ruim een jaar nadat de eerste krijgsgevangenen uit de Japansche kampen zijn teruggekeerd, begint zich het gedetailleerde beeld van dien historischen zeeslag af te tekenen. En daarmee komen ook de namen naar voren van hen, die daar hun leven offerden en door hun gedrag een voorbeeld waren voor allen, die na hen komen.

De „Bronzen Leeuw” is thans posthuum toegekend aan een tweetal opvarenden van Hr. Ms. Kruiser „Java”, het schip dat tot op het laatste oogenblik uit alle macht vurend den vijand tegemoet stoomde en zoo zijn einde vond, getroffen door vijandelijke torpedo's. De „Java” stond bij de Koninklijke Marine in Indië bekend als het „schip van Van Geen”, de artillerie-officier die door zijn volstrekte toewijding de artilleristische capaciteit van den kruiser en zijn bemanning tot een bewonderenswaardige hoogte had opgevoerd. Hij is in den nacht van den 27sten Februari bij het vergaan van zijn schip omgekomen.

De officieele motiveering van zijn onderscheiding zegt:

Wijlen de Luitenant ter Zee der 1e klasse Jhr. A. van Geen,

„Bronzen Leeuw”, wegens:

Heeft zich door het bedrijven van bijzonder moedige en beleidvolle daden in den strijd tegenover den vijand onderscheiden als officier van de artillerie aan boord van Onzen Kruiser „Java” in de gevechten van dezen bodem tegen een Japansche overmacht, eindigende in den ondergang van dit schip op 27 Februari 1942. Aan zijn

bezielende leiding is het te danken geweest, dat in den Slag in de Javazee een Japansche jageraanval met zware verliezen werd afgeslagen.

Aan wijlen den Hoofd-Officier van den Marine Stoomvaartdienst der 2e klasse C. M. van de Velde is posthuum eveneens de „Bronzen Leeuw” toegekend, wegens: „Heeft zich door het bedrijven van bijzonder moedige en beleidvolle daden in den strijd tegenover den vijand onderscheiden als hoofd van de machinekamer aan boord van Onzen Kruiser „Java” in de gevechten van dezen bodem tegen een Japansche overmacht, eindigende in de ondergang van dit schip op 27 Februari 1942. Aan zijn bezielende leiding is het te danken geweest dat hoogergenoemde kruiser, ondanks gebreken aan de ketelinstallatie, tot het laatste toe over de oorspronkelijke proeftocht-snelheid kon beschikken”.

Het „Bronzen Kruis” werd posthuum toegekend aan wijlen den Luitenant ter Zee der 1ste klasse P. S. Alstede wegens:

„Heeft zich door moedig optreden tegenover den vijand onderscheiden als navigatie-officier aan boord van Onzen kruiser „Java” in de gevechten tegen een Japanschen overmacht, eindigende in den ondergang van dit schip op 27 Februari 1942. Is daarbij onder moeilijke omstandigheden door zijn kalmte en vastberadenheid een voorbeeld geweest voor zijn ondergeschikten”.

Posthuum aan wijlen den Luitenant ter Zee der 2de klasse P. Ritsema van Eck wegens:

„Heeft zich door moedig optreden tegenover den vijand onderscheiden door als Commandant van de veertig milimeter lucht-afweerbatterij van Onzen kruiser „Java” onder meer tijdens een nachtelijke actie van dit schip tegen Japansche oorlogsbodems nabij het eiland Bali in Februari 1942 een Japansch zoeklicht, dat Onzen kruiser „Java” bescheen met het vuur van zijn batterij te doven.

Soerabaja Welfare Expres

Op 18 November vond op het Wonokromo-station te Soerabaja de overdracht plaats van de „Soerabaja Welfare Expres” aan den Territoriaal Commandant, den Generaal-Majoor der Mariniers M. R. de Bruyne.

Onder de aanwezige autoriteiten merkten wij o.m. op: den Resident Dr. F. W. Hunger met echtgenote, den Commandant van de Eerste Nederlandse Mariniers Brigade, den Kolonel der Mariniers P. J. van Gijn en den Commandant van de „X”-Brigade, Kolonel G. J. van der Meulen.

In zijn toespraak schetste de Generaal in het kort het ontstaan van deze trein, die bestemd is ontspanning te brengen aan alle militairen van Land- en Zeemacht binnen zijn ressort.

De heer Reichman, Inspecteur van de Staats Spoorwegen, en Lt. Ensink, commandant van het Spoorwegdetachement van het Motor Transport Bataljon der Mariniers-Brigade, vonden tussen de restanten van het spoorwegmateriaal, dat door de terroristen was achtergelaten, een restauratiewagen, die nog geheel in tact was. Men besloot deze wagen als cantinewagen aan de militairen ter beschikking te stellen. Doch deze ene wagen oordeelde men bij nadere beschouwing niet voldoende, zodat nog een zgn. platwagen, die als toneelwagen zou worden ingericht en een personenrijtuig om als kledkamer te fungeren hieraan werden toegevoegd. Deze plannen werden met den heer Baljet, hoofdinspecteur van de Staats Spoorwegen, besproken.

Posthuum aan wijlen den Officier van den Marine Stoomvaartdienst der 2de klasse Ch. J. G. Werleman wegens:

„Heeft zich door moedig optreden tegenover den vijand onderscheiden als lekdienst-officier aan boord van Onzen kruiser „Java” in de gevechten tegen een Japansche overmacht eindigende in den ondergang van dezen bodem op 27 Februari 1942; is daarbij onder moeilijke omstandigheden door zijn kalmte en vastberadenheid een voorbeeld geweest voor zijn ondergeschikten”.

Posthuum aan wijlen den Opperschipper P. W. Warmerdam wegens:

„Heeft zich door moedig optreden tegenover den vijand onderscheiden als Chef d'Equipage aan boord van Onzen kruiser „Java” in de gevechten tegen een Japansche overmacht eindigende in den ondergang van dezen bodem op 27 Februari 1942; is daarbij onder moeilijke omstandigheden door zijn kalmte en vastberadenheid een voorbeeld geweest voor zijn ondergeschikten”.

Posthuum aan wijlen den Majoor-monteur R. Brouwer wegens:

„Heeft zich door moedig optreden tegenover den vijand onderscheiden als monteur aan boord van Onzen kruiser „Java” in de gevechten tegen een Japansche overmacht eindigende in den ondergang van dezen bodem op 27 Februari 1942; is daarbij onder moeilijke omstandigheden door zijn kalmte en vastberadenheid een voorbeeld geweest voor zijn ondergeschikten”.

Het „Kruis van Verdienste” werd toegekend aan den Luitenant ter Zee der 1ste klasse J. A. Bientjes wegens:

„Heeft zich in verband met vijandelijke actie door moedig en beleidvol optreden onderscheiden en daarmee het belang van het Koninkrijk gediend bij het uitvoeren van de verlaatrol aan boord van Onzen kruiser „Java” toen dit schip als gevolg van een torpedotreffer op 27 Februari 1942 binnen een half uur tijds zonk”.

VUURVLIEGEN IN ACTIE

Batterijen op de Atjeh-Kust vernietigd

In verband met herhaalde aanvallen op koopvaardij schepen van verschillende nationaliteit door kustbatterijen in Atjeh, ontving Hr. Ms. Torpedobootjager „Piet Hein” eenigen tijd geleden orders om in deze omgeving te kruisen. Op 7 November werd de torpedobootjager beschoten vanaf de kust, op een afstand van ongeveer 8000 yards. Het schip werd niet getroffen; de kustbatterij werd met het scheepsgeschut beschoten en na eenige voltreffers tot zwijgen gebracht.

Kort daarop werd Hr. Ms. „Piet Hein” opnieuw beschoten, ditmaal door meerdere batterijen, doch hoewel de granaten vrij dicht bij het schip vielen kon de juiste plaats van de kanonnen niet vastgesteld worden.

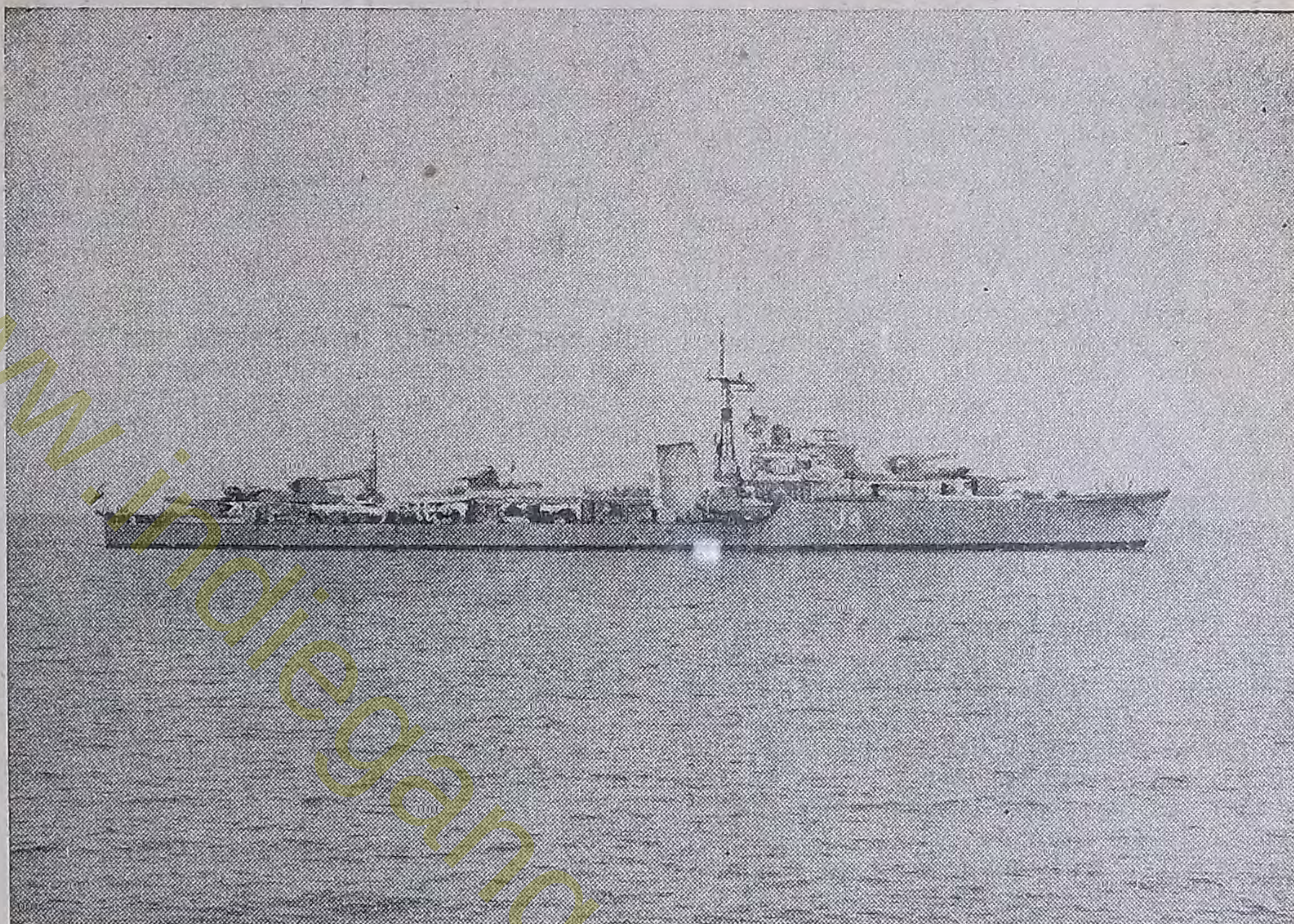
De volgende dagen werden een aantal verkenningsvluchten uitgevoerd door Fairy Fireflies van de Marine Luchtvaartdienst, die in Sabang gestationneerd waren. Hoewel de vliegtuigen herhaaldelijk met luchtafweer-geschut beschoten werden, beantwoordden zij het vuur niet. Eerst nadat nauwkeurig vastgesteld was waar de kanonnen waren opgesteld werd op 12 November tot een gecombineerde actie van Hr. Ms. „Piet Hein” en de Fireflies overgegaan.

Dit leidde tot een hevig duel tusschen de torpedobootjager en de vliegtuigen eenzijdig en de kust- en luchtafweer-batterijen anderzijds. De Vuurvliegen voerden aanvallen uit met raketten en mitrailleurs terwijl met de hoofdbatterij van Hr. Ms. „Piet Hein” de geschutsopstellingen hevig werden gebombardeerd. Tijdens deze actie hebben de Vuurvliegen uitstekend werk geleverd door onder voortdurend afweervuur hun aanvallen uit te voeren en artillerie-waarnemingen te verrichten ten behoeve van Hr. Ms. „Piet Hein”. De actie werd

beëindigd toen alle kanonnen tot zwijgen waren gebracht. De aan de Indonesische stellingen toegebrachte schade kan niet worden geraamd. Onzerzijds werd geen schade of verliezen geleden.

De Commandant der Zeemacht in Nederlandsch-Indië heeft zijn waardeering voor de door de torpedobootjager en de vliegtuigen gevoerde actie uitgesproken door middel van een speciale dagorder.

De gecombineerde actie stond onder commando van Kap. Luit. ter Zee A. Molenaar, commandant van Hr. Ms. „Piet Hein”, terwijl de bemanningen van de vuurvliegen werden gevormd door den Off. Vlieger I. G. Volkersz, Off. Vlieger II E. Kragt, Off. Vlieger II J. G. Boon van Ochsée, Off. Vlieger II W.A. Limque en Off. Zeewaarnemer II S. A. de Roo, allen van de Marine Luchtvaartdienst.

Hr. Ms. „Piet Hein”

Een Fairey- Firefly van de M. L. D.

en electrotechniek

„Ik heb vanavond 1000 eieren nodig, kunt U me die leveren?”

„O, jij komt zeker voor de cursus electrotechniek”.

„Nee, ik kom voor voetbalschoenen, over die cursus kom ik morgen wel eens terug”.

„Wanneer verwacht U kaarten voor de tweede rijsttafel?”

„Ik heb U net gesproken over die man met die Italiaansche naam, Macaroni of zoo iets, is die er nog?”

Nee lezers, dit is geen radio-reportage uit een tehuis voor zwakzinnigen, noch een uitdragerswinkel, eierengrossierderij, sportwinkel, of wat U er van maken wilt.

Maar in dit bedrijf, moet je van alles een tikje mee hebben, behalve van de bekende molen, hoewel dat laatste wel eens moeilijk moet zijn. Dit is een vijfminuten opname in het kantoor van O & O, waar de telefoon niet stil staat, waar drommen knapen in bonte mengeling op komen dagen, waar je de raarste vragen moet kunnen beantwoorden en waar je moet zitten, als je prijs stelt op een eenigszins rustige omgeving.

Een gewoon mensch zou in een paar dagen stapel worden, als hij in een bedrijf zat, waar een dergelijke waanzinnige variatie in zit, een buitengewoon mensch, zooals een O & O man zegt. „Ooh, 't ging vandaag wel, niet zoo druk als gisteren”.

Een O & O man moet, buiten het buitengewoon-mensch-zijn, nog andere capaciteiten hebben, hij moet kunnen organiseren, moet voortreffelijk met menschen om kunnen gaan, moet een ijzeren zelfdiscipline hebben, een onverstoortbaar humeur en bovendien (en daar draait alles om) een diep geworteld geloof hebben in de waarde van zijn werk. O & O man word je niet om een gemakkelijk leven te hebben, maar uit roeping, zou ik haast zeggen.

Want je moet bij jezelf de vaste overtuiging hebben, dat een goede O & O voor een Marine of Leger minstens zoo belangrijk is als een aantal kanonnen, dat een goed moreel (en daar kan O & O voor een belangrijk deel voor zorgen) de strijdkrachten op de been houdt, meer nog dan goed eten en een goede behandeling. Dat het de geest is, die men sterk maakt, dat een enthousiaste eenheid het vaak wint van een kwalitatief sterkeren vijand.

Dat ga je beseffen, als je even je neus om de hock van de deur steekt, waarop heel onschuldig het bordje O & O prijkt.

In den tijd van slechts enkele weken heeft de Koninklijke Marine tot tweemaal toe ten gevolge van een noodlottige mijnontploffing een zwaar verlies geleden, dat aan eenigen harer meest toegewijde mannen het leven heeft gekost.

Na het tragische ongeval, dat bij het demonteeren van Japansche mijnen op 21 October j.l. te Menado plaats had en waar ook onder meer de sergeant-torpedomaker C. Clemenhowff stamboeknummer 10309 en de torpedomakersmaat M.T.T. van Harmelen stamboeknummer 14126 den dood vonden, vloog op 19 November nabij Balikpapan Hr. Ms. Mijnenveger „Walcheren” ten gevolge van een mijn-explosie in de lucht. De Matroos 3de klas OVW A. Vermeulen stamboeknummer 4512702 en de Inheemsch korporaalmachinist Harno stamboeknummer 516 werden hierbij gedood, terwijl drie opvarenden zwaar en acht anderen licht gewond werden. Van de zwaar gewonden is naderhand de Kwartiermeester N. Holthuysen stamboeknummer 7346 aan de bekomen verwondingen overleden.

Bij het heengaan van deze kameraden, die zoo plotseling in de kracht van hun leven van ons werden weggenomen, past een woord van eerbiedige nagedachtenis. Onze gevoelens van deelneming gaan daarbij uit naar de nagelaten betrekkingen, wier groot en onherstelbaar verlies tevens het onze is.

Meermalen hebben wij op deze plaats gewezen op de in stilte verrichte, doch

Maar rustig zitten mijmeren kun je hier ook al niet.

Want daar begint het al weer:

„Mag ik Ned. Centrale?”

„Hoeveel geld heeft U nodig?”

„Varkensvleesch, nee dan bent U verkeerd verbonden”.

„Goed ik kom direct even bij U”.

„Mag ik even lastig vallen?” (Rare vraag hier).

„Zorgt U voor een auto?”

En we kunnen ze echt niet missen, de 1000 eieren, de voetbalschoenen, de cursus electrotechniek en de kaartjes voor de Rijsttafel.

Zonder al deze dingen zouden we ons heusch niet lekker voelen. En laten we daarom dankbaar zijn, dat de kleine O & O ploeg (veel te klein eigenlijk) van de Koninklijke Marine zich occupeert met dit bont geheel. Want U zou anders Uw dansavondje, Uw sport, Uw bioscoop of Uw cursus missen.

A. J. Schuwer.

uiterst belangrijke taak van den Mijnen-Opruimdienst of, zooals onze bondgenooten dezen noemen; de bomb-disposal en nauw daaraan verwant, onze Mijnenvegers, de bezige bijen” der Marine, die onder moeilijke omstandigheden een voor Indië's herstel zeer verdienstelijk werk op loffelijke wijze verrichten.

Het werk der mijnenvegers valt weinig op, doordat het in vergelijking met dat der meeste andere oorlogsschepen niet spectaculair is. In deze onopvallende en toegewijde plichtsvervulling met de daaraan verbonden gevaren ligt echter een verdienste, welke in de geheele Marine nauwelijks haar weerga vindt.

Te weinig wordt veelal beseft, dat nadat de oorlog beëindigd is en het signaal „Staakt het vuren” reeds lang heeft geklonken, de mannen van den Mijnen-Opruimdienst soms verrichten met volledigen inzet van hun persoon.

Hoewel alle voorzorgsmaatregelen worden getroffen die menschelijkerwijze genomen kunnen worden om het risico tot een minimum te beperken, komt het nochtans een enkele maal voor dat een ongeval plaats vindt. Dan klopt de Dood aan onze deur en eischt met het leven van enkelen den tol voor dat der velen dat dankzij het weer veilig maken van de zeeroutes gespaard blijft. Daarom is hun offer niet vergeefs en inspireert hun lichtend voorbeeld tot navolging.

Anderen staan gereed om hun openge vallen plaatsen in te nemen en hun mensch lievend werk — dat een typisch Vredeswerk is — voort te zetten.

En wanneer de golven zich hebben gesloten boven hun graf, ruischt hunner nagedachtenis ter eere, schooner en plechtiger dan een kerk koraal, over de stille wijde wateren het eeuwige lied van de zee

K.d.W.

NU WETEN WE EINDELIJK WAAROM!

Het zal onze ex-krijgsgevangenen, die meegewerkt hebben aan de „doodenspoorweg” in Thailand en Burma interesseeren, dat de Japansche Luitenant-generaal Liguma Ishida, die momenteel terecht staat als oorlogsmisdadiger te Singapore, nu een verklaring heeft afgelegd over de behandeling die de krijgsgevangenen hebben moeten ondergaan.

Hij had, volgens zijn verklaring, opdracht gegeven om ons te behandelen als:

„.....broeders, en kinderen van God”.

MATROOS III PUPPES, heeft hier en daar al Marine groentetuinen gezien en verwacht binnenkort nieuwe dienstvakken.

Matroos-landbouwer,

Matroos-schaapherder

Matroos-kippenboer,

Matroos-balletdanser.